

THE

ШОГЬИРГЬОЙ ТАТИ

КУРА СОХДИ ВЕ ГУБНЖУНДИ
ДАНИИЛ АТНИЛОВ

ДАГЕСТАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО ●
Махач—Кала 1947

ТАТСКИЕ ПОЭТЫ

Собрано и составлено
ДАНИИЛОМ АТНИЛОВЫМ

СТИХИГЬО
МЭГІНІГЬО
ПОЭМАГЬО

ДАНИИЛ АТНИЛОВ

ГІЭЗИЗЕ ВАТАН

Бисд пенж сали зенде оморем,
Бисд пенж сали ме шив норем,
Екиш жугьоб нисе доре,
Гьисдге эз Ватан зиёдте чи.

Пуьрсирем ме эз буьлбуьлгьо,
Пуьрсирем ме эз суьмбуьлгьо,
Пуьрсирем эз догьгьо, чулгьо
Гьисдге эз Ватан гьэзизте чи.

Пуьрсирем ме эз солдатгьо,
Пуьрсирем эз пире мердгьо,
Пуьрсирем эз келе вождгьо,
Гьисдге эз Ватан ширинте чи.

Гьеме мере жугьоб дорет,
Гьеме эз ме рач гуфдирет:
Нисд эз Ватан гьэзизте чи,
Нисд эз Ватан ширинте чи.

Дузи дусдгьо, нисди е чиш
Гьич эз Ватан зиёдте чи.

Моч сохденуым, дошденуым ме
Уре э дуьл, чуьн дедей ме.

Жофой мере, мэгIни мере
Ме гьемише уре муьдуым.
У гуфдиге: „ди жун туьре“.
Эри Ватан журеш муьдуым.

ЭЗ ДУЪЛ ХЭЛГЪ

Эз минжи эн богъ — вилеет,
Пур гьисдигъо офдой чуьшме,
Эз гъэриш дуъл эн хэлгъ совет
Мэглни эдем бесденуьм ме,

Эй туь бебе, вождь эн хэлгъгъо,
Эй туь бебе, эгъуьл хэлгъгъо,
Овурдейгъо эйму мозол,
Тэглрифлуье шоре рузгъо.

Лап простой гьисдигеш у,
Шинов уре хьовир Сталин,
Расде гоф эн дуьлгъои у,
Доренигъо туьре боворин:

Иму сигъде ферзендгъой туь
Ватане деш дусд михогъим,
Э гъэзизе нум туьревоз
Иму нефес мивокошим.

Көр мисохим диеш желдлуь
Э сэхьрогъо ве э цехгъо,

Зиндегуни диеш гуьл дуй,
Бу були — фирогьунигьо.

Чуй зэхьметгьо, гьовхогьореш
Хьозурим эй эз сер берде,
Чуьнхи э туьревоз бебе
Э коммунизм эри рафде.

НУВВУЬСДЕМ Э ДУЪЛ

„Россия“ — и е гофе ме
Э гъэриш дуъл нуввуьсдем сэхд,
У гъисд хун ме, гъисд нефес ме,
Пузмиш нибу у гъич — гъич вэхд.

Э ежигеш э дуьниёгъ,
Нисд улке э туь той бугъо,
Шори - чуьн келе дериегъ,
Гъечи азад бу ферзендгъо.

Гъер догъ, сэхъро, чуьмей бегъер,
Гъер керпич эн тозе шегъер,
Гъер дуьгълей шей софе сегъер,
Инжо гъеме гъэзиз мени.

Шоре хэндей эн духдергъо,
Сес гудокгъо, серини доргъо,
Унг эн муьргъгъо, ве сес шаргъо,
Инжо геме гъэзиз мени...

Россия — ватан Пушкин, ватан Ленин,
Пуьзетлуьни туь э гъуьлом,

Гъич бесхун нехурденини,
Гъе гуьл миди эзир гӀэлем.

Россия, туь дедей мени,
Шогъир туьнуьм, кук туьнуьм ме,
Туьсуьз, Россия, ни дануьм
Гъич е рузиш зигъисде ме.

КУЪНЖ ВАТАНИ

Согъ Россия, гуърде аз хори
Те гъовою, гъисд ватан ме,
Оммо э у гъисд куънж шори,
Эже бенди хун эн раг ме.

Нум эн у кунж гъисд Дагестан,
Мэгдон догъгъо ве билогъгъо,
Эже инсон -- игид -- аслан,
Гъевиш гъе савз э богъгъо.

Э унжиге хурдем ме шир
Ве буй норем унжо чуън шив,
Э сер гьер догъ ве гьер дохъор
Гешдем, бире дусд эн шогъвор.

Дирем унжо ме жейронгъо,
Суьмуьргъушгъош унжо дирем,
Шинирем сес шэхшэхэгъо,
Эзир доргъо ме хисирем.

Гьер сенгъ, гьер дигъ ве гьер шегьер
Гъисди унжо дусд синей ме,

Шаргьой Каспий э гьер сегьер
Хэбер фуьрсоренуьт эй ме...

О, Дагестан, лой игидгьо,
Пур гъисдгьо бэхд, чуйшме, мэгъни,
Бисдорумгеш лап э дургьо,
Гье мугуюм, туь эн мени.

ШОВГІОЙ МЕ

Ватан—деде, моч сохденуым
ГӀалем туьре, рафде э женг,
Те дуьшмере бесхун недуым
Э дес ме мидобу туьфенг.

Ме нигьилуым гьич е кесеш,
Чуьнуь суьрхэ гуьлгьой богъэ,
Ме нигьилуым гьич е немцаш,
Вачаруну ве бу огъо.

ШовгӀо гердо э хок гьисдгъо,
Дегешдигъо динж бебей ме,
Рэхьм ниберуым э фашистгъо,
Те гуж дегъо э гьулгьой ме.

Э иму гьич гӀадот нисди,
Эз мейдуй женг эй вирихде,
Вирихдге у, меит юре,
Екиш нисе гьовреш сохде.

ШвогӀо сохденуым э номус
Ве хурде шир эн дедей ме,

**Гьэр гъингъал хок ватане дусд
Те гъуьмуьрлугъ мидорум ме.**

**Эз Сталин вождь зиёдите
Э я дуьньёгъ нисди мере,
Э у эдем шовгъо сохде,
Бесхун муьдуьм ме дуьшмере!**

ГУ ТУЬ Э У

Гъемей довго эз ёр рафдгеш,
Оммо эз ёр ме гъич нирав,
У гъирогъ дигъ, тегьер дуга,
Ве у солдат догъо журе.

Воруше хуно эз гьерлогъо
Сес сохде гъургъушу мирихд,
Ерэгъэ эз дес шенде немцгъо,
Чуьн хэрегуш эз дигъ миврихд.

Солдат урус, суьрте муйгъо
Э биней сенгъ офдоребу,
Туфенгиш сэхд э пенжегъо,
Эз синеюш ху рихденбу.

Ченгъэде у войге нисохд,
Бурав пушо э сер немцгъо,
Ве чохламэш хъэрекет мисохд,
Кешуь, оммо мофдо посо.

Дегердунде э биней сенгъ
Пуьрсуьруьм ме аста эз у:

„Гу, кини туьре, игид – гъучогъ
Эз товун туь мэглуьмет дуьм?“.

„Гу хьэрмэхь, энжэгъ э Ватан,
Эз у дусдте нисд мере кес, –
У жу до гу, тегьер аслан
Эй туь те песини нефес“.

ХУН МЭГНИ, ДУЪЛ ГІЭТОШИ

Эдет рафденуът пушово
Танкгьо, тупгьо ве пехота,
Самолётгьош эз гъэд гьово
Жесденуът, лов сохде гъэнете!

Песо нисе чарусденуът,
Сеч нисохи рузе эз шев,
Фашистгьо офдоре э тев
Гъэтлийн гъирмиш биренуът.

Ижиреи приказ Сталин:
Варасдени э Берлин довгоре,
Э пушой эн дивун хэлгъи
Поюндени гъэчэгъгоре...

Дие сер гуърде омори
Тозе серней эн гъозие,
Эй Европа, тик бош э женг!
Весси хурдейгьо гъэзиет!

Эдет рафденуът, рафденуът
Пушово кукгьой Россия,

Эз Ростов те Карелия
Гуйге шаргьой глэтошинуът.

Ху, дуьл глэтоши, дуьл солдати
Мэглни, эри лешгер Сталини,
Э гылинж комики ведини
Расде журкумгьой Бесхуни!

ВАСАЛ ЗИНДЕГУНИ

Сазе гене вегуърдем ме,
Шори зугъу ве синей ме,
Эдем эй туь хунде мэглни
Э руз миглид эн бесхуни.

Геймиш бири согъ вилеет
Эз гуьлгьо, глэлемгьой гьирмизи,
О, чуь шор гьисд Россияй Совет!
Гьовош темиз, софи, хьэзи.

Гьеме кукгьо, духдергьой туь,
Эдет гьуьзет сохде туьре,
Дуьшменгьоре нисд сохде туь,
Овурдейгьо бесхунире.

Э площадь эн тэглрифи,
Э площадь суьрхи, софи,
Эсер мовзолей Ленини
Гьемей гьуьлом туьре дирени.

Эдей giroшдени парад,
Десдегьо, полкгьо ряда-ряд,

Э зир музык эн бесхуни
Гъувотгъоре бурмундени.

Чумгъой гъеме э лойтуьнуьт,
Туь гъисд васал зиндегуни,
Гъеме эдет гуфдиренуьт:
Зигъо Сталин ве Бесхуни!

МЕ ДИРЕНУЪМ

Мубуми э ёр оворде
Согъ гьемей энү салгьоре,
Нехисире, гогъ не хурде
Эз гъэд глэтош рафдеймгьоре.

Бирейм иму э ним глүьлом,
Гирошдейм сад нуькерегьо,
Э гьугъ эн рейхстаг глэлём
Бесхунире дезереймгьо.

Эже солдатгьой Сталин
Нориге пой, бири азад.
Э гьер жиге, гьеме хэлгъгьо
Угьоре сохденуьт глүьзет.

Гьони ватан, ферзендгьой туь,
Эзир рэхьбери Сталин,
Э зарблүье кор муьхшуьлуьт,
Э буьзугрге кор пенжсали.

Эже ме чум нис шенденуьм,
Э гьер жиге ме диренуьм,

Тозе вокурдсигьоре,
Кварталгьо ве паркгьоре...

Эз е серхьэд те екиге
Тики жофо ве мэг|ниму,
Эвруьшуьми гьовош гуйге,
Пури чуьшме э рэхь иму!

ЭРИ МОСКОВ

Сад сеслуге кучегьой туь
Э пушой ме вараюсдет,
Дворецгьо ве паркгьой туь
Е глэлемет тик поисдет.

Москов, туь гьисд рачи глугьлом,
Туь гьисд биней расди глугьлом,
Э Дербендмеш товушире
Гьер себэхгьо туь фуьрсоре.

Москов, туь гьисд дуьл богъ суьрхи,
Туь гьисд уьлуьг большевики,
Поисде ме эки Пушкин
Эй туь эдем хунде стихи.

Уни Кремлей пулати,
Чуьн сад минорей глугьзети,
Эз унжо рэхьбери доре
Буьзуьрге вождь, ферзендгьоре.

Москов, туь гьисд муьгьбет дуьлгьо,
Эз гьерлогьо ведини туь,

Э нунуйгьой эн дедейгьош
Дебирени раче нум туь.

Гьозор жире гьушун дуьшмеш
Нидануьт гьич доре бесхун
Чуьн дерьёгь дуьл туь, Москов ме,
Гьемншегьо кор мисоху!

ЭРИ ДЕРБЕНД МЕ

Э коминжо небирем ме
Нефуърсорем туьре эз ёр,
Э гьер мэгһни, э гьер велг ме
Дебирей туь, бирей гье шор.

Э коминжо небирем ме
Богъгъой туь мере дорет буй,
Сес Каспией нуьгъреимеш
Э гушгъой ме дебиренбу.

Дербнд шегьер, сигъде ватан,
Шир дедеи хурдемгъо ме,
Диренуьмки туьре, бирден
Шори жесде э рагъгой ме.

Эз гьерло ме шиширенуьм
Сес эн мэгһни ве жофоре,
Ини эдей рач гуьрдenuьм
Дес эн кукъго, духдергъоре.

Бенди хун ме э туьревоз
Гъэдиме шегьер, сигъде Дербенд,

Чуьтам шар э дерьёгъевоз
Бирениге гъемише бенд.

Э коминжо пар низенуьм,
Тегьер буьлбуьл эн луьгеи,
Мугуюм ме Дербендинуьм,
Хунеймеш рач унжигеи.

ЖУГЬУРУН ДОГЪИ

Э глэрей эн сад миллетгьо,
Э гьерлогьо доретгьо гуьл,
Э азаде богъ Советгьо,
Жугьурун догъ, тик бирей туьш.

Офдей шори, офдей туь бэхд
Ве э жэглми гьовхо, жофо,
Чуьн чуьклеи бирор э кифлет
Эдей рафде туьш пушово.

Оммо гуюм, глэзиз сине,
Омбор хурдей туь зэхьметгьо,
Тейте офде и ватане,
Ленин ве Сталин вокурдетгьо.

Тор бу, тэхьл бу у рузгьой туь,
Тегьер дуьсдогъ бесде бири,
Хьэсрет буьруьт духдергьой туь
Эй е сәгләт ихдиёри.

Тирох э пой, оворебу
Кукгьой туь э гьер тарафгьо,

Эри кесгъо кор сохденбу,
Гене, нун суьрои ниофд угъо...

Ме хосденуьм туьре хэлгъ ме,
Чуьн е раче дор васали,
Э зугьун туь хунденуьм ме
Эри ватан шоре мэгъни.

КИ МУГУЮ ГЬОНИ?

Ки мугую гьони эйму
Чуь келеиге эз гьеме чигьо?
Келеи богъ колхозиму,
Келеи улкей эн Советгьо.

Ки мугую гьони эйму
Чуь гьуьндуьриге эз гьеме чигьо?
Гьуьндуьри пире Шогъ—догъ иму,
Москов гьуьндуьри э девргьо.

Ки мугую гьони эйму
Чуь лугьондиге эз гьеме чигьо?
Лугьонди ковре Каспиейму,
Лугьонди чешмей муьгьбет дуьлгьо.

Ки мугую гьони эйму
Чуь тижиге эз гьеме чигьо?
Тижи шимшил эн догъиму,
Тижи гьэгьрегуьни дуьлгьо.

Ки мугую гьони эйму
Чуь муьхькемиге эз гьеме чигьо?

Муьхькеми пулат урал иму,
Муьхькеми лешгер жофокешгьо.

Ки мугую гьони эйму
Чуь глэзизиге эз гьеме чигьо?
Глэзизи деде—ватан иму,
Глэзизи Сталин—вождь эн хэлгьгьо.

ЗЕН ЖУГЬУР ДОГЪИ

Э булуши эн сигези,
Пой бирэхьне, гъэриш дуьл тэхьл,
Сову э душ, бисдбо руз ю
Мирафди туь э Шихсэлэхь.

Ве кими вэхд муьдуьруьм ме
Чуткей хьэки э дес дери,
Гъэргъ биренге келе чуйшме,
Хэсде—менде миомори.

Ченд гиснее балагьой туьш,
Э чумгьошу гларс хуьшг бире;
„Дедей, гиснеи дедей! “мугуфдуруьт,
Э белгьой туь вепичире...

О, ме гьони чуй шор гьисдуьм,
Хосдени дуьл мэгни бесдуь,
Диренуьмки кемер туь тик,
Шори э лов, рафде э фабрик!

Жофой азади до мозол,
Чуьн васал бисдори тозе!

Э безетмише хуней туь
Гуьлгьош гьони хэндуйсденуьт.

Хэгьер, дие туь гьич дерд никеши...
Рэхь туь гьисди очугъ, гьуьзет,
Эн туьни у гьозор машин,
Эн туьни согъ улкей совет!

БОГЪ КОЛХОЗИ

Эз гьерлогъо дениширет;
Сибгъо, бигъгъо, онор, энжил,
Тегъенггъош хуб дуллу гуърдет
Хушегъоре, чуьн жовогъил.

Сес эн жофо ве сес мэгъни
Гъэриш бире, бири гъуьндуьр,
И сес эшгъ эн колхозини,
Сес эн дусдгъой шогъир—буьлбуьл.

Э гъэриш богъ дироморум;
О, чуь хуби, чуь гъэлемет!
Зенгъо, мердгъош ме дируьруьм,
Муьхшуьл бугъо э кор гъуьзет.

Кигъо эдет онгур чире,
Кигъо, ченэхгъо медеберд,
Унуьт челеггъой эн ширем
Гуьж—гуьж сохде ширин—шелбет.

Хурде инсон эзи шелбет
Герм бире дуьл, жунсогъ бире,

И шороб эз колхоз Дербент
Э Московиш лезет доре...

О бироргъо, хэгергъой ме,
Вечинит, пуч небире гъич е гуьлеш.
Сталиниш эз Кремле
Гую: „Ёша балагъой ме!“

БНЕ Э МЕ ДУХДЕР

Мегерд рач гьисд, нисдуймге ме,
Мегерд гошир гьисдге куьф ме,
Хосдениге дуьл туь духдер,
Биё э ме раче духдер.

Мэхогь эз ме рэхьгьо, молгьо,
Мемун э гоф эн додолгьо,
Хосдениге дуьл туь духдер,
Биё э ме раче духдер.

Туьре чуьн гуьл ме михогьум,
Диеш хубте кор мисохум,
Хосдениге дуьл туь духдер,
Биё э ме раче духдер.

Дерд бисдоге эгер туьре,
Шор мисохум ме дуьл туьре,
Хосдениге дуьл туь духдер,
Биё э ме раче духдер.

Мугуюм ме туьре мозол,
Шелбет эн лов, шори рузгьо,

Хосдениге дуьл туь духдер,
Биё э ме раче духдер.

Мугуюм ме туьре чуьшме—
Товуш чумгьо, мэгІни дуьлме,
Хосдениге дуьл туь духдер,
Биё эме раче духдер.

ДУЪ ДЕРИЁГЪ

Шев хуб товуш, сокит—хоши,
Э ранг нуьгъре поисдебу,
Эзир гуьлгьой эн хошхоши,
Хориш ширин хисиребу.

Хисиребуьруьт догъгьо, доргьо...
Сэхд гъэл гуьрде дуь екире,
Шогъвор гьомиш эз гьерлогьо
Тимор мисход руь хорире.

Энжэгъ согъ шев не хисире
Дуь дерийгъ нуьшдебуьруьт,
Хьэвес доре дуь екире
Эз дуьл мэгъни хунденбуьруьт,

Эри сигъде деде—хори,
Азад, рэхэт хисиригьо,
Гьозор жире нефес шори
Синеюш рач куфденигьо.

Кейки чуйшме гуйге эз тох
Ведиромо, чуьн инчэгъуьз,

Менг эй э ну доклад сохд:
Шев giroшд хуб, вэгъифесуыз.

Расди согъ шев не хисире
Нуьшдебуьруьт, чуьи дуь хьовир,
Дуь дериегъ, хунде мэгъни:
Еки бу Каспий, ейге—дуьл шогъир.

ГОФ ЭЗ ТОВНЕЙ ДИНОР

Имбуруз руз чуь шор гьисди!
Шогьире у гьувот доре,
Дуьл э дерисъгь чарусди,
Эдей зенде у ризгьоре.

Зал эн клуб вараюсди,
Пурут инжо одомигьо,
Гьеме чуме хуб додошдет
Э лой Динор игид рузгьо.

Э лой Динор депутатка,
Депутаткай эн хэлгьиму,
Э лой Динор патриотка,
Духдер жофой азадиму.

Динор гьуьндуьр поисдей туь,
Обурлуь гуьрдей сере туь!
И мэгьлире ме гуьнжунде
Эз товун туь эдем хунде.

Бигьил э гьер куьнжгьой хори,
Эже сухдениге чуьшме,

Бурав и сес эн мэгни ме,
Э дуьлгьо пур соху шори...

Дениширет гьеме э туь,
Э гьуьзуьргуьле сифет туь,
Очугъ гьисдгьо тегьер гузги,
Нивуьнуьгьо де гьич тенги.

Динор, сер ги шоре гофе,
Эз гъэд дуьл темизе гофе,
Гу гьемере гьони очугъ,
Э ихьдибор гьисдгьо могьлугъ.

Гу, чуйтаме рафдейге туь
Э келе Москов ватани,
Э чуй хуше дуьлевоз туь
Бирейге эки мовзолей Ленин.

Песде гьопуй эн Кремля
Вокурде оморе эй туь,
Эз нердуи жовогьилет
Гуьзел — жовон, варафди туь.

Э гъэд тэгриффе ферзендгьо,
Эз шегьергьо ве дигьбонгьо,
Туь э пушо жиге гуьрди,
Эри дире лап эз куьнди,

Буьзуьрге вождь эн Совете,
Чин суьфдеи депутата,
Мозол ве товуш чумгьоре,
Имид ве гьувот гьуалгьоре.

Ой, чуй битоб бу Динор, дуьл туь,
У чуй зурн сохденбу кор,

Ве миварафд муфурамо
Ордениш рач э синей туь!

Диромо Сталин. Бирден
Гуйге зал чарусд э океан,
Э гьер дуьл ве раг жесд шори,
Товуши лов бисдо э хори.

Э гъэд эн гъозор игидгьо —
Эз шегьергьо ве дигьбонгьо,
Вини туьре бебе Сталин
Гуфдиге: „биё э киме гуьл васали“.

Туьре Динор эзир чекгьо
Вихдуьт э президиум Совет,
Ой, Динор — духдер большевикгьо,
Вини туьре согъ вилест!

Гу, гу глэзизи, гьемере гу;
Чуь плангьо кеширейтге,
Чуь гьоунгьо нуьвуьсдейтге,
Гьемере, гьемере гьони гу...

Ой, деншуьруьмки гьони э туь,
Варасуьруьм ме инжиге;
Чуьйге гьимет эн азади,
Чуьйге рачи ве игиди...

Динор хэгьер, Динор хьэрмэхь,
Э пушой ме поисд гьони,
Гьеме туь гирошдейгьо рэхь,
Рэхь, келе гьисмет зиндегуни...

Шев торик бу. Дербенд мисухд,
Гьушун туркгьо гьовкендебу.

Хунегьоре талан мисохд,
Э екиш рэхъм нис берденбу...

Ини и шев э е куьнжле,
Э биней сенгъ офдоребу,
Сие муйгьо е духделе,
Гьирке сохде гиристенбу.

Э гъэд гьиркелегьой э ну
Шиновусде оморенбу:
„Дедей, эжеи туь, дедейлей ме,
Ги гьул мере, дедейлей ме!“

Дедей энущ э ён гьопу
Офдоребу дураз бире,
Дуьл ю селт кор нис сохденбу,
Мирихд эзу ху гьуьл зере.

Оммо чумгьо рохьо буьруьт,
Гуйге угьо гешденбуьруьт,
Э биней сенгъ духделере,
Гирисде вой мизегьоре.

Духделе тик гуьрд серлере,
Воисд бурав офу дедере,
Оммо, сес гьургьушу, ве зулмети
Минкин недо эй бире тик.

И бу Динор, пенж салале,
Етим — соиле духделе.
Духделей эн жугьурун догъ,
Е луьгелей он дор э богъ...

Бэгьдовой эн е ченд рузгьо
Зен е кулак, зен е глешир,

Динорлере эз кучегъо
Гуьрд деберд э гъаровоши.

Бике бурмунд гІаиллере:
„Те не хуьсуь гыч мевэхуьз“.
Песде бурмунд дуь бедререш:
„Эз билогъ гІов миёри гьер руз.

Эгер туь хуб корсохдиге
Мухури нуш, герме чоиш,
Хуб э гоф денишириге
Муьдухум эй туь тозе шеиш“.

Гьечи эз пенж салаила
Офдо Динор э гъэд зэхьмет,
Екиш инжо ниберд езугъ,
Диеш уре мисохд нэгІлет...

Гирошдуьт дегъ келе салгъо,
Динор иму рач шив вешенд,
Чуьтам э гъэд эн телуьгъо
Бихэбери, шив дореге е беневше.

Шуьвер бике шура чумгъо,
Э песой эн алвер бугъо,
Дениши у бирден э гуьл,
Мурдала фикир жесд э дуьл:

„О, и чуь марал эн догъгъои!
И чуь сине, чуь чумгъои!
Ме мерд бошум, гье имишев,
Уф, не вуьнуьм ире э кеше!“

Иблисе зе шек сохд бирден
Вэхьшие хъэвес шуьвере,

Терси. Рачи гъэровоше духдер
Чешмиш несохуге уре.

Дир не сэхде у офд чоре...
Ини огол зе Диноре,
Гуфди: „фура дес руе шу,
Тозе булиширеш воку,

Эдейм э е жиге рафде,
Э хуней Гедел парчечи,
Бэхд фуърсори худо эй туь,
Гедели, гуьл ме, шуьвер туь“.

„Шуьвер!?“ Луьп зе э дуьл Динор гъетош,
Хьэл сохд юре шаргьо, догъгьош:
„Нирам ой, муьрдуьмгеш нирам!..
Меди бике, нирем, нирам!“

Туфлигьореш не вокурде,
Сефгиреш гьич не дегуьрдэ,
Гье и руз у гъэрс э чумгьо,
Вирихд эз ки эн дуьшменгьо...

Сер гъуз, эки эн рэхь нуьшди
Э гъэд сад думут пичире,
Менгиш гуйге эзу мугуфди:
„Вэхи гуьзел, азади туь“.

Шогъвор шевиш тимор сохде
Дуь бендгьоре э душ энү,
Мугуфдиге эзу аста:
„Моху думут кумек мубу“.

Мивокурдки у чумгьоре,
Миди гъозор жогъилгьоре,

Э ловгьошу хэнде шори,
Мигешдгьо э келе хори...

О, ченд жовонгьо – шоре дуьлгьо,
Азад, рэхьэт мигешдуьтгьо
Гэрсгьой Диноре дуьруьруьт;
„Чуьй?! Ки зери хэгьер! Тик вегуьрдуйт...

„Ини Динор цех эн суьрхи,
Инжо сукно бофде зенгьо,
Туьш э инжо кор мисохи,
Эн туьнуьт гьемей энигьо!“

Шори дуьле гьэдер небу,
Э гьэриш дуьл гоф мисохд у;
„О, инжиге чуь хуб гьисди!
Чуь товуш ве темиз гьисди!“

Чум суьрой нис биренбу
Эз винире машингьоре,
Мэхьтел мунде гуфдиренбу:
„Чуьтам диловундет игьоре!“..

Гье эз суьфдеи рузгьо Динор
Вено гьемей эшгьэ э кор.
Эри хундеш шевгьо рафд у,
Бараси хьол гьуьломе у...

Динор нисе дануьсденбу,
Мубуге ю игид рузгьо,
Муравге сес эз товун ю,
Тегьер кулок, э гьер логьо...

Буьлуьнд вегуьрд уре жофо,
Жофо уре гьуьнерменд сохд,

Э жигей эн се машингьо,
У э паздегь машин кор сохд.

Шиновусд хэлгь нум эн уре,
Уре э мэгIни хунд буьлбуьлиш,
Гьеме эз у гуфди игид,
Эзир гIэлем до ордениш...

И вэхд бирден э сес урра
Паруьсд и сурет эз сер ме,
Э трибун клуб дуьруьм
Депутатка — Диноре ме.

Имбуруз руз чуй шор гьисди,
Шогьире у гъувот доре,
Дуьл э дерийгь чарусди,
Эдей зенде у ризгьоре...

СЕР РОМАН

Весси Нина, де сэхд меги,
Гузетуът сэхд дусдгьо уре,
Зу моч сохде, дес юре ги,
Уни поезд гьони мурав.

О, чуй ширин гьисд муьгьбет дуьлгьо!
Ширини чуйн зиндегуни,
Иллогь у вэхд, кейки дусдгьо,
Дуь эз ски дур бирени.

Нина сере тик вегуьрде
Эз синей Сергей одохлу,
Гуфди,—эз чумгьоюш гулу
Е ченд дугьгьой глэрсгьо рихде:

„Эз ме тенги мекеш гьич туь,
Э туь глэзиз, медиром расд.
Гье расире сэглэт э часть,
Когьоз нуьвуйс эри ме-туь.

Куьш нэглете душменгьоре,
Эжигеймеш куьш сеггьоре!

Дие бура, рэхь ник глэзиз,
Бесхун доре вогорд глэзиз!“

Сергееш хуб воисденбу
Гую эз дуьл герме гофгьо,
Оммо чуйге нис гьишденбу,
Гофгьо воровт те ки ловгьо.

Эз е лойге зиндегуниш,
Бисд пенж салгьо, туьнде салгьо
Э пушою бире гъэриш,
Межесдуьт чуьн гуьлгьо, велггьо.

Мипоисд гогь глэилию,
Сес сохде чуьн шэхделегьо,
Миомо чигьрей бебею,
Диникинцыгьо куьшдигьо.

Мижесд ряд-ряд салгьой жофо,
Школай зиндегунии,
Ой, миомо у совещание
Э келе зал эн Кремля.

Гуйге ини э богь куьрси,
Муьнуьшдуьтгьо ю не Нина,
Мукуфд дуьле у перине
Гофгьо эз товун глэруьси.

Мишиновусд гуйге бирден
Митинге эз сигьде завод,
Ой, мипоисд чигьрей эн вождь,
Мирихд э дуьл сес Левитан.

Гъеме, гъеме мипоисдуьт,
Гъэриш бире, чуьн журкумгьо,

Оммо Сергей э дуь чумгьо,
Дусде чумгьо денишире,

Чуь кориге у ниданусд
Э едигоре минутгьо,
Гуфдире сэхд герме гофгьо
Э жугьоб эн глэзизе дусд.

Оммо уре воисденбу
Гую эз гьемей дуьл хуьшде,
Эз гьемей герме дуьл хушде.
Эз гьемей расде дуьл хуьшде;

„Нина гуьзел, дусде Нина,
Эдем рафде э келе женг,
Ватане сэхд эри дошде,
Мозол туьре эри дошде.

Келеи муьгьбет эн дуьл ме,
Иму биё гьеле зигьим,
Гьисдим балагьой эн чуьшме,
Э хориму кесе негьилим.

Имуним сэхьиб эн хори,
Эн имуни гьемей эну,
Имуре у Ленин дори,
Сталини глэлем эну.

Лап, лап келеи рэхь иму,
У невачарусденини,
Гьувот хэлгьи-гьувот иму,
Рэхь эн дуьшме торикини.

Бовор сох туь, Нина глэзиз,
Нидануь муьрде имид иму,

Нидануь муьрде муьгьбет иму,
Э пушой зиндегуни“.

„Нина“,— гуфди Сергей эхир,—
Жуьмуьсдгьо поезда фегьм сохд:
„Согьбоши, небу фикир сохи,
Энжэгь дениш, дениш лап сэхд...“

Гирошдуьт рузгьо ве мегьгьо,
Довгю глэтош гуьрд до легьбет,
Эз Москов те дуре дигьгьо
Вэхушд гьеме хэлгь эн Совет.

Сталин буьзуьрге маршал,
Эзир глалем эн Ленини,
Не дануьсде не руз, не шев
Эдей берде э бескуни...

Эзи келе мейдуй женггьо,
Не сер не эхир нисдигьо,
Эдем гешде герой мере,
Герой глэтоше дуьл мере.

Чумгьбой энү верковуни,
Шинель юш гьисд эз шинель ме,
Танкисти, танкиет Сталини,
Э буй балаш гьисди чен ме.

Эз гьэд гьозор полкгьбой совет,
Э вэхд лап келе атакиш,
Мишинохум дире сэглэт,
Биригеш, сифетю дегиш.

Э гьэд лампесуьзе гьэзмеш,
Э гьэд туьр-туьр бире кулеш,

Гьетте шинре е гоф юре,
Мишинохум бирден урс.

Ме хосденуым герой мере,
Жоборде солдат-шогьируым,
Эри герой доре журеш,
Чуьн эри ватан, хьозурум...

Шевиге вэхд, небуге руз
Варасире нисе бире,
Инжо сенгъгьош, сэхде гьовуш
Эдей луйп-луйп дегесире.

Э гьово гьич неве е гъуш,
Веди нисдуьт гьич булутгьош,
Гуйге менгиш, астарাগьош
Хьэл биретге чуьн гьургъушу.

Пехота чуьн сад нуькере
Сес сохде мурафд пушово,
Зенг штыкгьо, журкум доре,
Мижесд э гъэд гьурум гьово.

Ченд глэтоше сигъде гофгьо:
„За Родину, за Сталина!“
Тов мидо чуьн биренгъине
Э гъэд хэсди гунилегьо.

Унуьт танкгьой эн пулати,
Э догъгьо хумне зеренуьт,
Эдет бурра дарафденуьт
Э сер гъушунгьой фашисти.

Лап э пушой эни танкгьо
Мидуьруьм танк, гьовмикендгьо,

Шенде глѣтош, шенде тегерг,
Жесде эз сер тупгьо, лешгьо.

Суьфдеи бо гьисдуьмгеш ме
Шогьид эн довгю, ве солдат,
Гьич те гьони не дирем ме
Танка гьечи пушо рафде.

Вокурдгеш э пушой эн
Гьони хьофд гьэде боругьо,
Угьореш у мачаруьну,
Лов тум сохде э гьерлогьо.

Рейхстагин, Гитлер бандит,
Сергуьрдигьо и довгьоре,
Гьони, э пушой эни танк совети
Ниданусд гьич довом доре.

Нисдуьмгеш ме командир часть,
Нисдгеш э ме гьони мэглюьм
Метлеб эни операция,
Оммо, эз хьол марасуьруьм:

Э пушо поисдебу дигь,
Немцгьо э у муьхкем бире,
Нихосдуьт гьич уре доре,
У мокурд рэхь э шегьер Д.

Оммо войскай урусиму,
Э войгей дуьшме нидо назар,
Уре гьисди войгегьою,
Бегьем соху приказа.

Четин нисди э гофевоз,
Эй гуфдире: чуьни е дигь?

Уре мубу селт вегуьрде,
Э е урра, е пуфевоз!

Оммо гьони биё виниш,
Эри е дигь муьгуьжуьзе,
Хори, гьово бири гьэриш,
Сеч нисохи эз шев, рузе.

У э пушо деbugьо танк,
Е дэгьдэгьэле поисде,
Дешенд хуьшдере бирден
Э гьэриш дигь, не сегьмуьсде.

Танкист э у ноши не бу,
Гуйге бисд сал танкист бу у,
Эдей доре очередгьо,
Чин суьфде э сер лулагьо,

Эз коминжо миоморут
Снарядгьо э сер танк ю,
Расире э гьолине тан ю,
Э тилишгьо мичарусдуьт.

Ки шуморде миварасуь
Э и кучей дигь уруси
Меит сие бандитгьоре,
Меит фашистгьо - немцгьоре.

Ой, бирден поисд игиде танк,
Танк совети, гьэзизе танк.
Эз же омо бологь эй ю,
Луьп-луьп зере сухд синею.

О, дусдгьо, эжеит ишму?
Ишму эйчуь песо мундейт?

Танк гуьзеле хьэрмэхь ишму,
Ини эдей луь-луьп сухде!

„Русь издавай! Издавай Русь!“
Мугуфдурут эз кук урус.
Ве лерзире дес бандитгьо,
Мидешендуьт гранатгьо.

Эх, э и вэхд танкгьой дусдгьо
Песпесеки паруьсд э дигь...
Зури кумек бисдо угьо
Э мисухдгьо танк игиди...

Вегуьрдуйтки эз гьэд элов
Игиде, э жуьх гуьрде гимнастерка.
Дуьл ме бирден жуьмуьсд э нов;
Дуьруьм герой роман мере...

МИШИ БАХШИЕВ

ГЭЗИЗЕ СТАЛИН

Гьоворе зеребу сие-тов,
Пуьломе гуьрдебу элов,
Хэбер сохди имуре эз хов,
Гэзизе Сталин!
Гэзизе Сталин!

Кукгьой жофо хэсде бируьт,
Е шоре руз нивинуьруьт,
Туьре эйшу кумек дуьруьт,
Гэзизе Сталин!
Гэзизе Сталин!

Гэтош туьхьмек сэхд мираси,
Инссн буьруьшде мамаси,
Омори туь кумек раси,
Гэзизе Сталин!
Гэзизе Сталин!

Вэхуьшд могьлугъ, сере гуьрд тик,
Э дес вегуьрд туьфенг ве штык,
Ленин ве туь э пушо бирит,
Гэзизе Сталин!
Гэзизе Сталин!

Биренгъине глэтоше зе,
Зинде бисдо чул, пелесе,
Жун имуре сохди тозе,
Глэзизе Сталин!
Глэзизе Сталин!

Гуьле хуно буй до зими,
Бисдо глүьзет жофой одоми,
Дирим шори ве хуьроми,
Глэзизе Сталин!
Глэзизе Сталин!

Эз коргьой туь лап разиним,
Э гьер гоф туь гье хьэзурим,
Туьре э мэгIниш гье хунденим,
Глэзизе Сталин!
Глэзизе Сталин!

МЕ ХОСДЕНУЪМ

Ме хосденуъм васала,
Гуьлгьо доренге хуш буй,
Колхозлуье суьмбуьле,
Вороморе пур э руй.

Ме хосденуъм шорире,
Диренуъмге э кифлет,
Стахановчи бирере
Э и шоре вилеет.

Ме хосденуъм инсоне,
Игид бугьо э кориш,
У бу офтой эн хуне
Ве гьемиге дуьлшориш.

Ме хосденуъм и девре,
И девр Сталинире,
Гуьлишонлуь сохдигьо,
Зиндегуни хэлгъгьоре.

Ме хосденуым рэхьбере,
Сталин бебей хэлгъгьоре,
Имуре эз тонголи,
Э шори овурдигьоре.

ДОВГІЮ СЕР ГУЪРДЕНГЕ

Ини омо нубот имуш,
Ме рафдени бирем, дедей.
Балай туъре месох фурмуш,
Ме рафдени бирем, дедей.

Хурдем хьэлоле шир туъре,
Хурдем ме нун жофой туъре,
Эри дошде динжи туъре,
Ме рафдени бирем, дедей.

Еки туъни, еки ватан,
Гьердуюшму энменит, дедей.
Гьердуюшмуре эри дошде,
Ме рафдени бирем, дедей.

ДОВГЮ ВАРАСДЕНГЕ

Дедей, дие нихунум ме заруьнжи,
Миём изму эки туь ме эдинжи,
Имбуруз ме бирем дип-дуз бисдпенжи.
Вогошденуьм
экитуь ме, жон дедей.

Дедей, лово хогь туь эри Сталин,
Азад сохди хэлгъэ эй миллион сали,
Мивиним гене шоре рузгьой васали,
Вогошденуьм
экитуь ме, жон дедей.

Дедей, хьозур сох туь шоре сифроре,
Хэбердор сох хьэрмэхь мере, Сипроре,
Гъэл дешенде, моч мисохи кукгьоре,
Вогошденуьм
экитуь ме, жон дедей.

РУЗ ШОРИ

Ини омо шорие руз Победа.
Э хориму фашистгьо гьич ниёв де,
Хэндуйгу ловгьойтуь, ой пире дедей,
Душмегьоре эз хориму пиш сохдейм.

Эри ватан иму э довгю рафде,
Э пушой женг, э гъэд дурфу дарафдейм,
Чуьш бириге гьич песово нерафдейм,
Душмегьоре эз хориму нисд сохдейм.

Иму дирейм четинигьо, хиники,
Кукгьой Ватан-сохдейм э ю кумеки,
Ниёв фашист, нибу дие तरीки,
Душмегьоре эз хориму вир сохдейм.

Бебе Сталин имуре огол зеребу,
Бебе Сталин эйму кумек биребу,
Имуре у нун не гъувот доребу,
Душмегьоре эз хориму сур сохдейм.

СЕВГИЛИ

1

Бура рэхь ник,
Шор биёвош туь ёр ме,
Э туьревоз эдей рафдени дуьл ме,
Эн туьни, жон,
Гьемей жун ме, гьумуьр ме,
Вогорд зуте,
Дениширем, севгили.

Дуьлме герми, туь могорди гуфдире,
Игид бегем
Эз мушд дуьшме сфдоре?
Э синейтуь
Туь орденгьо воноре,
Вогорд биё
Эки ёр туь, севгили.

Эй туь Сталин
Кумек мубу э унжо,
Пэхьни мебсц
Э пессогьо э куьнжгьо.
Барас женге,
Гене биё э динжи,
Чуме рэхьуьм,
Дениширем, севгили.

Чор сал туьре
 Э ёр гуьрде гешдем ме.
 Сирот туьре
 Э сер сине дошдем ме.
 Хун тий сохдем,
 Дуьшмегьоре куьшдем ме,
 Эйтуь динжи
 Бу гуфдире, севгили.

 Эз гьово сайл
 Тий биригеш э сер ме,
 Э гьэд довгю
 Гьэд биригеш кемер ме,
 Туь гьемише
 Дебирей ёр, э ёр ме,
 Туьре фурмуш
 Не сохдем ме, севгили.

 Эз ватан ме
 Гьуьл додоре дуьшмере,
 Эз дес уьлуьм
 Хилос сохде ишмуре,
 Гешдем ме чор
 Тараф хори чуьшмере,
 Гене оморем
 Э китуь ме, севгили.

СУХДЕ ДИГЬ

Чор киномуьзж эни бисду,
Вишеи,
Инжо дигь бу,
 Песг хунегьо
Эжеи?
Хунегьоре
 Беде немцгьо сухундет,
Сиб доргьоре
 Эз бинею векендет.
Инжо дигь бу:
 Жерге-жерге кучегьо,
Емуьш доргьо,
 молгьо,
 керггьо,
 вечегьо
Эйлонмей дигь
 Гуьле-гуьле холи су,
Савзегеи, пурс зими хоригьо.
Одомигьо кор мисохдуьт
 э инжо,
Мизигьисдуьт жофокешгьо
 э динжи,

Маргьо-фашист
омо хэлггьгоре гези,
Верфгьой хориш
Инжо бисдо гьирмизи,
Э жигей дигь
Хуьрде керпич кураи,
Согь мундигьо
Е гьуьндуьре сараи,
Е тэхьно дор
Эз ченд доргьо согь мунди,
Велгьой доре
Зен колхози сэхд гуьрди.
Гьэрсгьой чум зен
Э сер велгьо тий бире,
Муйгьой серю
Э нугьре ухшеш зере.
Вединики
амбар зэхьмет дири и,
Гьечи эз вэхд
Пушоте пир бири и.
Тий месох туь
Гьэрсгьой туьре негьогьи,
Хуьшдере дуьл дориге
Хуб мисохи.
У э ишму
Гуж сохдигьо хьэьбонет,
Мипою у
Э пушой суд инсонет.
Миёв рузгьо
Гене мивиним шоригьо,
Э мэжлуьсгьо
Рач мухуним широгьо.
И суьхе дигь
Эз зир хокгьо мэхуьзуь,

Инсонгъою

диеш хубте мизуыгъуыт.

Мивокуним

жерге-жерге хунегъо,

Э холинче

Хумне мубу хоригъо.

Эйлонмей дигъ

Мубу богъгъо ве богъче,

Ве машингъош

мигирору эз куче.

Э ХОРА КИТАЙ

И догъгъо э догъгъош
Гъич ухшеш нис зере,
Гъуъзуьлгуьл эн игъош
Раче буй нис доре.
Инжо нисд не богъгъо,
Не више, не бисдон,
Кей миём эки туь
Гене ме Дагестан?
Эвир догъ гъич бегем
Ижире хъуьм бире?
Инсонгъой эн игъош е рузгор нис дире.
Белки и э хов бу,
 Е сурет диренуьм?
НэгI хов нисд, уёгъи,
Ме мэхътель биренуьм!
Зен ранжбер эн китай
Жип-жундур поисди,
Гиснее гIаиллеш эдес гирисде.
Э жигей эн партал
 Пусд гусбенд дегуьрде,
Э Хинган инсонгъо
 Ижире зигъидсе.

Игъо нис дануьсде
Чуьниге уьшуьгъи.
Игъо гъогъ биренуьт
Машинеш диренки.

Игъоре японгъо
Зиьдтеш сохдет гъогъ,
Фэгъируьт, глонинуьт
Хэлгъгъой эн Хинган-догъ

Шор бирет Китайгъо
Имуре диреки,
Мэглуюьми э ишу
Овурденим ники.

Гъирмизи астара
дире э сер танкгъо,
Десгъоре тик гуьрде
Гуфдиренуьт:
„шанго!“

НУЪКЕРЕЙ ЛЯ-О-ХЕ

Нуъкерей Ля-о-хе,
Нуъкерей Ля-о-хе.
Кей дирей туь гъечи
ингъаде амбар хэлгъ?

Сериниш гъисдиге
Чуьлкие гловгъой туь.
Юхсули, муьхшуьли
Одоми лойгъой туь.

Уни у бисдугъо
хурденуьт эз туь глов,
Инсонгъой хори туь
Невэхуьшдет эз „хов“.

Эз себэхъ зусери
Те торик шохьонгум,
Чуь сэгӀэр кешире,
Эри е лугъэ нун!

Нуьшди мерд китаи
Э гъэриш эн бисду,
Э кемер дегуьрди

Е жундуре пусти.
Эдее фурухде
Чан-ху-а хэмзегъэ,
Оммо ю нис хурде
Етикеш эз угъо.

Чан-ху-а эдее
Кемере хуърд сохде,
Хэзеин эн бисду
Гъэзенжгъоре берде.
Чан-ху-а э иму
Хэмзегъо фурухде,
Эз пушо пилкегъо
Вечирени хурде.

Нуькерей Ля-о-хе,
Нуькерей Ля-о-хе,
Кей мубу э лой туь
Сурои шуьгъэм хэлгъ?
Японгъо эз ки туь
Имогъой пиш бирет,
Хэлгъой туь меравтгу
Гъич дие э хифлет!

9 ФЕВРАЛЬ 1947 САА

Чуь хубе себэхьи,
И себэхь эн февраль!
Жогьилгьо ве пиргьош

Вокурдет рач партал,
Оморет эй вихде
Э Верховный Совет,
Хуб-хубе ферзедгьой ватане депутат.

Хэлгьгьойму сес дорет
Эри эн игидгьо,
Э довгьо,
Э више, э верфи, жилидгьо

Ватане дусд дошде,
дуьшмере куьшдетгьо,
Улкей эн Совете
Хуб гьоим дошдетгьо.

Эри эн фэхьлегьо—
Игидгьой пенжсали,
Заводгьо вокурде,
Кор сохде эз дуьли,

Ватане зиѣдтеш
Гужлуъ сохденуѣтгъо,
Шегъер Сталинградеш
Зу вокурденуѣтгъо.
Хэлгъгъойму сес дорут
Эри девр колхози,
Эй шори, хундеи
Биреймгъо лап рази.
Хэлгъгъойму сес дорут
Эри гѣлм Ленинизм,
Эри эн биѣвгъо
Шоре девр коммунизм.
Эри эн партия
Эз дуъли сес дорет,
Гъем фэхъле, гъем духдир,
Гъем ранжбер, гъем солдат.
Эри Сталин бебей
Игиде хэлгъгъойму
Жунгъореш эй доре
Гъе хъозурим иму!

ЭЗ ЗИНДЕГУНИ ГОД

Руз гьеминон, гьизгъин герми
Нуьшдебирим э серини,
Эзир келе доргъой богъче,
Э сер гуьллауьс холинче.
Суьгъбет ме бу э Годевоз,
Огъиле мерд догъиревоз.

„Э Год, туь э колхоз не дарафдей?
Эй чуй гъечи туь пес мундей?“
Ловгъой эн Год хэндуйсд екем,
Душгъореш у вешенд бирден:

„Колхоз? Эгъ!
Чуй сохум ме дарафдс?
Гъечиш эдеме зигъисде“.
Песде вегуьрд мохуркере,

Пурсохд папрус огъилире,
Вэхуьшд э пой, гуьрд гъул мере:
„Кеш бурайм гъони э лойму,
Суьгъбет сохим хуб эриму“.

Оморим э хуней эн Год,
Чуьтам бугьоре хуно глэдот,
Нуьшдим э сер сифре, гьуногъ,
У сэглэте омо шороб.
Хуней Год бу омбор косиб,
Дуьрлауьг хуне:
Куьне перхол, хьолов-болуш,
Э дивориш дуь ченэхгьо,
Гьемчуьн дуллу бу егъловош.
„Кор ме чуьни? Фэхълеини,
Сохденуьм кор хуне доше,
Мере девлет нис воисде“.

Хуб денишуьруьм ме э Год,
Э пичире бигъгьой эн Год,
Э чумгьоюш зерди дебу,
Тек-тек муйгьоюш сипи бу,
Ме гуфдурум;
„Ногьогъ туь Год
гъэлет мебош,
Юхсул мегьил кифлет туьре,
Шинов, Год,
дара э колхоз

Желдлуь бош“...
Гирошдуьт ченд салгьо,
Черхлемиш бисдо
Вэхдгьой эн сал,
Ченд гилегьо гуьлгьо
Шоре мейво дорут эгьер сал,
Тозе бошден
Гьуногъ рафде э Год,
Селт бинеден
Дегиш бири овхьол Год.

Лап хуб очугъ ве́ди бисдо,
Ве дуьлмеш лап хуб шор бисдо,
Э жигей эн ченэхгьо

Э дивор холинче,
Товтове стулгьо э жерге поисдет,
Ве тозе кровать,

Болушгьой эн гъовиш,
Гъич нисди керемет,
Лап герек бугьои.

Сере тик гуърдеки
Винируьм э дивор:
Грамотей ударники,
Эшгълуьи Годе э кор.
„Чуьтами Год

Гъовой коргьо?
Дегииш бирет кефгьо, хьолгьо?“

Ловгьой эн Год е рач хэндуйсд:
„Хубуьт коргьо имогьой, дусд.
Эри жофо кеширегор,
Э колхозгьо лап хуби кор“.

Гъэй дуьлшор бисдорум,
Годе ме э и хьол диреки,
Балагьой Годеш ме вуьньюруьм
Э ски, э школе рафдеки.

Эй э богъчей социализм
Вероморенитгьо гуьлгьо,

Ригагьбой чуьшмей Ленинизм,
Эришмуни нугбегьергьо.

Ве шинов туьш

Огьиле кук жофо,
Жогьили рэхь туь эи коргьбой софо.
Гужлуь сох туь гьулгьбой туьре,
Эшгьлуь сох туь жофой туьре,
Эри диеш хуб веберде коргьоре,
Эри дире диеш хубте рузгьоре!

ИСХЬОГЪ ХАНУХОВ

РАПОРТ

Ме унуым, э у девр, э у земоне...
Э тегьер гъуш э гъэфес дебуьруым тешне,
Зугьун ме лол, гъул - занима гъилов,
Чуьтам дуьсдогъ бееде буьруым э бухов.
Оммо изму офдем гъувот, жуьрглэт,
Жофо бири эри ме номус ве гъирьет,
Изму гъэвинуым, богъум, гуьлуым ме,
Муьгьбет пур бири гъэриш эн дуьл ме.
Ме унуым, пуч буьруым, небу рузгор хуш,
Гъемише дебуьруым эзир эн серкуш,
Гъэровош огъогъо, вози дес буьруым,
Э пушой дингиргъо муьглуьжуьз буьруым.
Оммо изму офдем пише, сениглэт,
Эз руй темизе эвр зеренуым гъэнет,
Изму сэхьиб улкеи гуьзети бирем,
Э десдон шогъиргъо яравуьш бирем.
Изму фирегъ сохдем гъуле гъэнете,
Вокурдем фабрике, заводе, шахте,
Э колхоз, э совхоз ме эшгъ доренуым,
Мэхьсуьле, бегьере зиёд сохденуым.
Э сейруне эвир вокурдем хъэрем,
Кифлетеш тербийей инсони дорем,

Вэхдевере дедей бирем изму ме,
Э и келе ватан эн социализма.
Изму эри рапорт доре оморем,
Э пушой штаб ме шор-хуьром оморем:

ЭРИ ДАГЕСТАН

Лов бири думон, чуьшме товуши,
Нуьгърере хуно богъ яравуьши,
Дуз бисд пилокон венори жерге,
Дагестан гуьрди догъгьоре ерге.

Дугъуй дуьшмере сухунди эвир,
Куьгъне ярагъош эз дуьл бири вир,
Уллуби, Мэхъэч, кукгъой игиди,
Эри Дагестан ёровурд мунди.

Инжо авар, тат, лезги, кумык, лак,
Дес эдес доре гъеме бирет ек,
Эсер гуьллуье догъгъой гъирмизи,—
Дагестан, норет жофой колхози.

Токгъош лов бире э тегьер туьхъмек,
Эз станцигъой Гергебил, Сулак,
Э тозе фабрик, завод ве мэгӀдон,
Хьэрекет муьдуь эри Дагестан.

Пур бири бегьер гьер дор, гьер луьге,
Савз бири гьер ён, гьер хуьшге жиге,

Мэгѣни меш гѣони эдей эшгъ доре,
Дагестан мере диеш жун дорс.

Хушбэхди офди азаде зен догъ,
Муьхъкем поисди эзир эн бейдогъ,
Уш бири сэхьиб трактор, мотор,
Сэхьиб Дагестан, сехьиб гьер нетор.

Э кемер бесди гылинж ве гъэлхэнд,
Жогьил бири у догълуь-пире мерд,
Жогьилгъош гъеме хуьроми, шори,
Гъемей Дагестан э руьхъ офдори.

Жоборд поисди э догъ чупенчи,
Офди гьер дилег фэхъле, колхозчи,
Зинг зе, мегѣни хун трактор, кутон,
Эри хуьроме мигѣид Дагестан.

СТАХАНОВЧИ

Офтои буъзуьрге Сталин сохди согъ
Рэхъ туьре, жун туьре, шив туьре э богъ
Палаше глов сохди э чешмей эн билогъ,
Шори лов бири э гьер ло ве гъирогъ.

Имогъой синей туь эз муьси, пудати,
Товуш эн чумгъой туь эз лампей Совети,
Мочегъой базуй туь гъзахэнди, гъувоти,
Гъуьнер туь зевери э уаке рувоти.

И эшгъ эн дуьл туь гъич насде четини,
Зарблуьни ерэгъ туь эз диб лугъони,
Нефть, куьмуьр, пудат, сенгъ кешире буррани,
Ватана руьгъэнгъой сирои дорени.

Гъувот туь бул сохде гьер жире махъсуьлгъо,
Э богъгъо мейвогъо, э зими суьмбуьлгъо,
Лешгер туь пур бире эз жергей хушлуьгъо,
Хушлуьгъой ватан ме жоборде угъуьлгъо.

Лешгер эн серхъэд туь гъэлси, боруни,
Ерэгъ эн гъовхсю эз пудат, огъуни,

Жендекю гъэвини, нишони, жонлуьни,
Эри дуьшменгъой туь сегьм ю лап гуруни.

Имбуруз жофой туь э шире чарусди,
Э широй гъуьзети, э широй игиди.
Сифет туь обурлуь, тозе ранг дегуьрди,
Жобордгъой жергей туь хуьроми, хушбэхди.

ЖОФОКЕШЕ ДЕДЕ

Нофое бире домунде бири
Э гъэд эн жомо,
Э гъэриш эн у неме торике
Поние хэйме,
Астара уьшуьгъ доре эз дерче
Лампай туь бу дедей.
Гъэргъ бире эзир гурунде чодур,
Косибе дедей!
Э зир герми рузгъой гъеминони,
Э гъэд сэхьрогъо,
Кемер гъуз бире, чум гъэрс' пур бире,
Э гъэд зимигъо,
Хуше вечире дошдей туь мере,
Косибе дедей!
Шор бире нуьшдей, гъэл гуьрдей мере
Пэзизе дедей.
Себэхьмунде э гъопуй бикегъо
Герден шэфд гуьрде,
Пэйб кешире эри лугъэй нун
Руе дегуьрде,
Пойгъо бирэхьне, шуьгъэм туь гисне,
Езугъэ дедей!

Ловгьой туь хэсде э ёнме вогошдей,
Глэзизе дедей,
Э гъэд телуьго кулегьой више
Пойгьо вомунде,
Шелей хьуьзуюме бесде овурдей,
Сэхд бирей менде,
Фуьрсорей мере гене э хунде,
Рэхьмлуйе дедей!
Раче тербиегьо дорей мере,
Глэзизе дедей!
Э товуш офто изму кор сохим
Э фори́гъэти,
Дердгьоре шенде, э далдей еки
Офдейм сокити,
Гъэбер бугьо дестгьой туьре
Хуьроме дедей! .
Тимор сохде изму моч сохденуьм,
Глэзизе дедей!

Тов товие уьшгьуь офто
Э сер энү хэйме,
Шев руз э зулмети демундебиримгьо
Туь не ме,
Шенде лов сохди хуб товушире,
Азаде дедей!
Эриму дусди эн дуь екире,
Азаде дедей!

ЗЕМ ДОГЪИ

Зарал нисди дусде хьовир,
Исэглэгт лал хубе рэхьи,
Тозе зингиров э эвир,
Тозе мэглни эн себэхьи.

Эз хэёл не рафди у руз,
У десгьо буруйтгьо гьэбер,
Эри нун бирим темаруз,
Ки миди, ки мидо хэбер.

Эжи глэили, эжи дерд,
Эз глэрей догъгьо ссэ ноле?
Небуге рузгьо бисдо гьэд,
Жогьил бисдорим бисд сала.

Туьре дедей гьорой зенуьм,
Дениш э хуше чумевоз.
Глэизе хэгьереш вуйнуьм,
Э хоше шори дуьлевоз.

Черх дит муьхькеме кечуьке,
Хэгьер ве дедей зен догъи.

Товунит туьнде куруке,
Вокурде завод ерэгъи.

Вокурдейт гъэлечей дигъбони,
Ек бире кифлетгъой колхози,
Дедей, хэгъер, бебе ве кук
Гуьрд бирет эзир глэлемгъирмизи

ДУЪ ДЕВР

Десдечу эри Шими э у вэхд,
Биребу гуйге эжигей луынггьо,
Гъэриш эн дуьл ю пур бире дерд,
Миофдо э рэхь-э рэхь эн чулгьо.
Тирохгьо туьр-туьр, занигьош хэзон,
Мирафд пееде эз дигь э дигьбон,
Шеле микеша эз рэхь э жэгиде,
Кемер гъуз, десгьо, пойгьо вомунде.
Офтой гьеминон митовунд сер юре,
Товусде хори мибиржунд пой юре,
Нивини руй хуне, нивини руй кифа,
Эри динже руз мибисдо хъэсрет,
Ранжунде миомо эз гурунде кор,
Мумунд э дуьнийгь, вомунде эз кор,
У сэхд микеша гьемише жофо,
Оммо эз жофо ни вини софо,
Кифлет э хуне мидомунд гисне,
Ловгьошу хуьшг, тен ишу бирэхьне,
Эз дуьнийгь нидуьруьт е нике руз,
Эри гьер дилег буьруьт томборуз.
Тэхьноле небу Шими э у девр,

Э гъэриш энү думонлуьэ эвр,
Зимисду руьшгъо эз верф беисде,
Шелере э кул сэхд миёсд бесде.

Товдо ари ю у чешмей себэхь,
Шор дениши э чименгегъи рэхь,
Чуьшмей себэхь, астарай пенжакуьнжи,
Хэбер сохд юре, поюнд э минжи,
Колхоз эн дусди вокурдуьт угъо,
Гуьл до эз гьерло богъгъо, сэхьрогъо.
Колхоз бисдо эри дуьшмен мерг,
Эри эз улке дуьшмен бире терг.
Хиш тэхдеире гъовре сохд ранжбер,
Тозе ерэгъгъо зиёд сохд амбар,
Трактор шум зе, бисдо теребез,
Товуш до хори э гъенг суьрх, алмаз.
Хуше хорире гъенжунд эрх гъови,
Ишуреш месд сохд хэсде шир гови.
Десде э десде бэхьс гировунде
Ведиреморуьт э хори рунде.
Савз бисдо догъгъо, боромо зими,
Борхурд суьмбуьлгъой жугъи, гондуьми,
Бегьергъой доргъош яравуьш бире,
Колхозчигъоюш шор хуьром бирет,
Огъили Шимиш чаруьсд э жогъил,
Э шори хуьшде у бисдо гъогъил,
Куьгъне девроне э ёр дешенде,
Шими хунд мэгъни кор сохде-сохде:
„О! туь колхоз ме, колхоз васали,
Туьни эри ме хурек гьер сали.
Беге ме туьсуьз миофдуьм е рэхь?
Веге эри ме тов мидо себэхь?
Туьни хушбэхди, туьни товуш ме,
Туь сохди дерму эй ярай дуьл ме“.

СЕБЭХЬ

Астарагьо жесдуьт бире гьэргъ,
Эвир гуйге э глэтош чарусде,
Э сэхьро лов бисдо сипре бугъ,
Сес гузгие глов – палаш бисдо.

Гъйрогъ асму бур доре –
Гъйрмизине уьшуьгъэ лов сохде.
Гуйге э хифлет де гъэмишлугъ,
Гуйге шейгьо хуьнг бире-бирет бугъ.

Ш...ш... ш..., сокити гьер тараф,
Одомисуьзи,
Энжэгъ шинирей э е тараф,

Сес эн овози,
Пелпелуь эдее тозеле пар зере,
Гъушгьо сёр гуьрдет евошлей-жив зере,
Э кулегьо хош вохурде,
Шейгьо сифете тар сохде,
Ворвориш ёвоши-глов эдей шэх зере,
Сес уьрдеггьо эз дур эдей оmore,

Зинг, зинг, зинг сес зингиров.

Турчигъо э чордогъ вэхуьшдуьт эз жов,
Тургьоре вегуьрдуьт,
Э луйткагъо венуьшдуьт.

Энжэгъ э зофру чуьшме сере тик гуьрде,
Гьушгьош эри офтои сэхд тэгъди сохде,
Вишеш эдей денишире хандуьсде.

ШЭГІМЕЛЕЙ ОКТЯБРЬ

ШэгІмеле дегеси,
ШэгІмсле лов бисдо,
ШэгІмеле сэхд раси,
Дуьшменгь● хуьрд бисдо!

Хуьркуьмет гьовои хургьоре
Нисд сохдей,
Гьирмизине Октябрь,
Гьэлечей жоборде жофоре
Буьлуьнд сохдей,
Пуьзетлуье Октябрь!

Могьбуле дуьлгьоре
Шор сохдей,
Гьирмизине Октябрь,
Хэсдее гьулгьоре
Эшгь дорей,
Пуьзетлуье Октябрь!

Пэтош журкумгьой туь лов бире
Э гьерлогьо рафди;
Эз Ленинград те Москов,

Эз Сталинград те Томбов,
Эз Тифлис те Ташкент,
Очмиш бисдо ригагъой Совет.

Жобордлуьни нум туь,
Жовогили гӀэсуьл туь,
Гъирмизине Октябрь.
Хьурметлуьни ту,
Пулати гъэлхэнд туь,
Пуьзетлуье Октябрь!

ШәгӀмеле 'дагеси,
ШәгӀмеле лов бисдо,
ШәгӀмеле сәхд раси,
Хунхургъо гъэргъ бисдо!

Буьлуьнд мегирим гӀәлем туьре
Гъирмизине
Октябрь,
Гье э ёр мигирим нум туьре,
Пуьзетлуье
Октябрь!

ВАСАЛ КОЛХОЗИ

Шиновит, шиновит сес мере,
Бироргъо эз мейдуй колхозгъо,
Эришму тиж сохдем гъэлеме,
Жофокеш эз фронт совхозгъо.

Васал туь сер гуьрди
Дир месох,
Хьозур сох карасди
Рузире,
Эшгъ туьре зиёттеш
Зевер сох,
Кура сох кошдеи
Тумире.

Гьер тум туь э хори даравгъо
Эз тикей суьрх-нуьгъре зиёди,
Гьер суьмбуьл эз хори веровгъо
Э дуьшме омборе гъэзоби.

Гуш вени! Васал туь омори,
Хьозурбош, хьозурбош колхози!
Дугу рач бегьер туь деш шори,
Бэхдлуь зигъим э зир глэлем гъирмизи!

КАВКАЗ

Ме дирем 'шаргьоре э дерьёгь,
Ме дирем зуьг|береш ченд караз,
Оммо гьечи гьувотлуь э дуьньёгь,
Небирет гьич хэлгьгьой эн Кавказ.

Ме дирем товуши эн менге,
Ме дирем темизе жовогьил...
Оммо гьечи туь тов доренге
Бирени эз жогьилгьош жогьил.

Ме дирем хубе вэхд гьоворе,
Ме дирем рузгьореш э васал,
Оммо гьечи софи шогьворе
Гье эдем диренуьм сал басал.

Ме дирем богьгьоре гьеминон,
Ме хундем мэг|нире эз гьэд дуьл,
Оммо гьечи торе дуьнийёгь,
Чарусди э шоре гьуьзуьргуьл.

Чуьнки туь, эй Кавказ, де нисди:
Не торик, не етим, не соил,

Эзу хотур шори жуьмуьсди,
Э дуьл кук, э дуьл ме-эн шогьир.

Эри туь хунденуьм ме мэгIни,
Эри ту нуьвуьсдем мэгIнигьо,
Хэлгьгьой туь гьонилей жовони,
Эри туь, эй дедей эн ширгьо.

Гьер кук туь хуьшдере вокурди,
Э эгьуьл ве хьохмой совети,
Гьер кук туь э метлеб вохурди,
Доре эшгьэ э жофой гIузети.

Хэлгьгьой туь эй Кавказ, бироруьт,
Эз теке, дузе рэхь уьшуьгьи.
Эз сохде коргьош, дуьл шоруьт,
Чуьн эз хубе мэгIни ошугьи.

Ме дирем шаргьоре э дерьёгь,
Ме дирем зуьгIбереш ченд караз,
Оммо гьечи гьувотлуь э дуьньёгь,
Не бирет гьич хэлгьгьой эн Кавказ.

М А Й М Е

Кидан ченд гӀӕлемгьой азади
Варафдетге э и руз?
Кидан ченд низегьой сад-сади
Гуьрдетге угьоре э сер буз?

Кидан ченд сигъде кукгьой зэхьмет
Э гьурбун рафдетге э и руз?
Кидан ченд серворгьой эн жӕгӀмет
Дулулу биретге э буруз?

Кидан ченд етимгьо-бедбӕхдгьо
Суйст-гьолок биретге э и руз?
Кидан ченд дедейгьо бизӕхдгьо
Мундетге э дсрд руз, э бед руз?

Кидан ченд есиргьой капитал
Шендетге шуоре э и руз?
Гуфдире: „тик гирит синере,
Мегирит гьич екиш сере гьуз.

Гуьрдегор гӀӕлеме сӕхд э дсс,
Офдогеш эз гунилей дуйшме,

ГӀӀлем гыич нимуну бейкес,
У диеш тов муьдуь, чуйн чуйшмэ“

О, Май ме, е э улкей имуни
Туй азад жесдени э гьер ло,
Дуьлгьоре шори пур сохдени,
ГӀӀлем туйш шевгъ доре э гьово.

БУЪЗУЪРГЕ БОГЪБОН

Ме мундебуъруъм етим э дуйньёгъ,
Ме батмиш буъруъм э гъэргъи деръёгъ,
Эз лугъонди дуъл мокошуъруъм „огъ“—
Те туъ оmore чешмей эн жун ме!
Бебей ме Сталин! Бебей ме Сталин!

Зугъуш вобуге мере, жон бебе,
Гене лол буъруъм эз дерде лербе,
Чуьнки зеренбу дуьшме гъе зарбе —
Те туъ оmore дуълхоши дуль ме!
Бебей ме Сталин! Бебей ме Сталин!

Чумгъош вобуге гене буъруъм кур,
Гъечинигеш руз бу эз глұьлом сур,
Гуж бу э иму, бу э иму зур —
Те туъ оmore товуш чумгъой ме!
Бебей ме Сталин! Бебей ме Сталин!

Э ме мираси парс гуърде бейбут,
Эз ме мугуфди „зубош, бош ибуд,
Хъозури эй туъ сиегъе тобут“ —
Те туъ оmore унг ширини ме!
Бебей ме Сталин! Бебей ме Сталин!

Хун ме мидуьши, мижегъуьсд, гӀазиз,
Мелхъэм ниварафд, буьруьм ме гӀожиз,
Дорун жендек ме бу гӀе бизе—биз—
Те туь оmore гъувот гъулгъой ме!
Бебей ме Сталин! Бебей ме Сталин!

Ини изму ме гӀисдуьм шор хуьром,
Э и деврон туь, э тозе гӀуьлом,
Гъер кук ватане туь сохдей игид,
Туь, номус дуьннӀегъ, шори ве имид,
Бебей ме Сталин! Бебей ме Сталин!

МЭГНИ ЭЗ ТОВНЕЙ ВАТАН

Билесмор буьруьт э хун, э эрэгъ
Эй сэхьибитуь жофокеше хэлгъ,
Ленин – Сталин до сэхде ерэгъ,
Муьгьбет эн дуьл ме глэзизе ватан!

Гирошд девр падшогъ. У вэхъшие сал...
Уре шуше берд мугуиге сайл,
Туьш веромори гуьзел-богъ васал,
Муьгьбет эн дуьл ме глэзизе ватан!

Гужлуь муьхькем жесд нишон пенж куьнжи,
Э сер эн тожгьой суьрхи буьруьнжи,
Дие гьич ниёвт сесгьой заруьнжи,
Муьгьбет эн дуьл ме глэзизе ватан!

Туьни сохдейгьо ярагьоре вир,
Дорей дуьньёгье хушлуье эвир,
Эз гьеме дусдгьо гуфдирей хьовир,
Муьгьбет эн дуьл ме глэзизе ватан!

Муьхькем венорей туфенге э душ ме,
Тиге хэнжелеш бесдей э куьшд ме,
Эз серхьэдгьойму куьнд неёв дуьшме,
Шор-хуьром фуьрсуь ригазеш чуьшме
Э сер хушбэхде глэзизе ватан.

СЕВГИЛЕ ШОГЬИР

Севгиле шогьир, бэхдевере мерд!
Бирей туь гъэмлуй, кеширей туь дерд,
Гене войгей туь, войгей пулати,
Гье огол зерей руе азади.

Бэхдевере мерд, гуьзеле шогьир!
Фурмуш не сохдет туьре гьич екиш.
Тиже гъэлем туь мисохд догъитмиш
Вэхъше жоллодгьо, шефде дуьлгьоре,
Пажундегоргьой раче гуьлгьоре.

Бэхдевере мерд, буьзуьрге шогьир!
Уьшуьгълуйни туь э тегьер алмаз,
Эри хуьроме догълуйгьой Кавказ,
Чуьнки мэгъни туь—тик гужлуйе сес
Э дуьшмен менгесд лап бимлуйе лерз.

Бэхдевере мерд, гъэзизе шогьир!
Нум туь мигьрову ве жовогъили,
„Ирон фандыр“ туьш пир нисд-жогъили,
Эри аслангьо эз Нар, Адагир...
Гьисди туь, Коста, гъуьзетлуй, шогьир.

Ини имбуруз буъзуьрге ватан,
Вилеет мозол, вилеет васал,
Э шориревоз гуьрде нум туьре,
Нум туьре Коста, севгиле шогьир,
Нум—мумунугьо гьемише жогьил.

МЭГНИ ПУШОЙ МИГИДИ

Гуъзеле симгьой
Эшгълуье чуьнгуьр!
Веше сестуьре
Э гьово гьуьндуьр,
Зенг зе, гуьллуье,
Дуьльшоре ватан,
Эри хуьrome
Мигид Дагестан!

Веги туьш сазе
Ошугъ мигърибон!
Хун бенд мэгIнире
Эй эн у богъбон,
Доригъо гьем дуьль,
Гьем жун эн деврон,
Эри эн Сталин – севгил эн ватан,
Азад сохдегор хэлгьгъой Дагестан!

Лов сох гъэнете
Бимсуьзе догълуь,
Биригъо суьфде дугум-дэгъмелуь,

Кор сох диеш хуб,
Диеш мэхьсуьллуь,
Э гьуьзет гьувот,
Гьэвил эн ватан,
Э гьуьзет мигид
Хэлгьгьой Дагестан!

Ишмуш шогьиргьо
Нуьвуьсит дестон,
Эри буьзуьрге,
Гьэзизе богьбон,
Эри уьшуьгь чум,
Гьувот гьул инсон,
Эри эн Сталин—чуьшмей эн ватан,
Лап сигьде бебей хэлгьгьой Дагестан!

МЕРДЭХЭН ОВШОЛУМ*)

Э ГЪЭЗЕМЕТ

Бесдеюм э торе гъээземет,
Э гъэриш дуьл пури ниет,
Воисдени зенуьм гъэнет,
Э азади эки дусдгъо.

Офум унжо ме гъир ате,
Бесдуьм гъилинж эн пулате,
Вэхуьзунум могоьлугъэте
Э женг э сер эн дуьшменгъо.

Пусуз эдей тор бирени,
Э чумгъо хов черх хурдени,
Чигърей Нергуьз поисдени —
Сиегъ чумгъо, гузет гъисдгъо.

Эз туьраклей эн пенжере,
Эдем дире ме астара,
Гъувот доре у дуьл мере,
Эй вохурде ме э дусдгъо.

*) Мэглуюмлуье шогъир — игид хэлгъи, зепде оморн э ш. Дербенл,
э 1850 сал, муьрди э 1925 сал. И мэглинго гъисди с бэхш, Д. Агпилов
кура сохде дүзетмиш сохдиго.

Гьони дуьсдогъ гьисдуьмгеш ме,
Воре тенги кешит эз ме,
Э ишмуревози дуьл ме,
Гьемише хьэрмэхьгьо —дусдгьо.

Э. ПУШОЙ ДИВУ

Эй судъегъо, пристуфгъо,
Эйме' диву сохденитгъо,
Ногъогъини хъэрекетгъо,
Эй фуърсоре мере э Сибирь.

Эз екишмуш нисд мере терс,
Могълугъ дори мере нефес,
Эри женг нимуъруь хъэвес,
Фуърсоритгеш мере э Сибирь.

Келеи рэхъ э пушой ме,
Гъисдгеш лап четин рэхъ ме,
Небердитгеш гъич рэхъм э ме,
Терс нисд, фуърсит мере э Сибирь.

Дануьсде бош беде дуьшме,
Дуьл ме пури глэтош чуьшме,
Дусдгъо муьдуьт ерэгъ э ме,
Мивинит ишму, кинуьмге ме!

У вэхд кумек нибу э ишму,
Не гъонунгъо, ие чингъошму,

Гъэтлиён мийём э ишму,
Миданит хуб, кинуьмге ме!

Моч мисохум Дербенд мере,
Ширине хок ватан мере,
Шор мисохум дуьл хэлгъ мере,
Миданит у вэхд, кинуьмге ме!

СОГЪБОШИ ГУФДИРЕН

Руз эн чоршобот овурдуът,
Дивун мере хугъо сохдуът,
Эри ме Сибире вихдуът,
ГӀэзизгъой ме, хӀэлол сохит!

Чуьн терсенгогъ нигуьруьсуьм,
Ишмуре эз ёр нифуьрсуьм,
Эришму шолум муьнуьвувьсуьм,
Бироргъой ме, хӀэлол сохит!

Э пойгъой ме вегеш бухов,
Сер ме гъич гъуз гуьрде ниёв,
Э жун диеш руьхъ мидиров,
Гъовум — гъэрдеш, хӀэлол сохит!

Дерд мекеш пире бебей ме,
Шори сохденигеш дуьшме,
Эймуш товуш муьдуь чуьшме,
Дусде бебе, хӀэлол сохит!

Шир дорейгъо дедей ме туь,
Келе сохдейгъо мере туь,

Мозоллуь гу хуьшдере туь,
Сигьде деде, хьэлол сохит!

Дусде зен ме, Нергуьз — жейрон,
Тари месох гьич чумеш жон,
Балагьоре мегьил хьижрон,
Дусде ёр ме, хьэлол сохит!

Гьуьзуьргулгьо — глэилгьой ме,
Рачи биёвгьо рузгьой ме,
Нум ишму де гье э дуьл ме,
Балагьой ме, хьэлол сохит!

О, Дербенд ме, дорей глуьзет,
Уни гьэле, гьопу пулат,
Минорей туьш гьисд глэлемет,
Ватан Дербенд, хьэлол сохит!

Дусде догьгьо, доренит тов;
Эз гуьлгьо ве савзе гиёв,
Пурит ишму эз сур ве хов,
Савзе догьгьо, хьэлол сохит!

Эй бироргьо — хэгьбергьой ме,
Э бугьо руз имидуьм ме,
Егьин миём экишму ме,
Гьовум — гьэрдеш, хьэлол сохит!

Мердэхэюм, гуфдиренуьм,
Ме гьич дерд нис кеширенуьм,
Хэлгьэ э гьовхо огол зеренуьм,
Дусде хэлгь ме, хьэлол сохит!

КОГЪОЗ ЭЗ СИБИРЬ

Когъоз, эз ме бер туь хэбер,
Э у сигъде Дербенд шегьер,
Эри гъеме бирор--хэгьер,
Гу, Мердэхэй хуби хоси.

Эри бире хъэсретуьм ме,
Эки дусдгъо--бироргъой ме,
МэгIни шори эй хунде ме,
Гу, Мердэхэй хуби хоси.

Гузет гъисдгъо Нергуьз ёр ме,
Небу тенги кеши эз ме,
ГIаилгъоре дуьл ди эз ме,
Гу, Мердэхэй хуби хоси.

Вегеш э тен ме халат арестант,
Э пойгъойме зенжил пулат,
Сибириш гъисд эн ме ватан,
Гу, Мердэхэй хуби хоси.

Хисирегеш е ченд минут,
Э гъад верфгъо, эзир булут,

Чигърей дусдгъо поисденуът,
Гу, Мердэхэй хуби хоси.

Инжош начальникгъо гъисдуът,
Сеге хуно равуьсденуът,
Оммо чуьн муш терсиренуът,
Имиди, миём ме экишму.

Э соките шев сибири ме,
Дарафденуът э гушгъойме,
Сес эн шаргъой Каспией ме,
Имиди, миём ме экишму.

Эз сабуър гъич келете кор нисд,
Эз расди гъич хубте гоф нисд,
Эз ватан гъич ширинте чи нисд,
Имиди, миём ме экишму.

Мердэхэюм, гуфдиринуъм,
Эришму шолум фуърсәренуъм,
Согъишмуре ме хосденуъм,
Егъин, миём ме экишму!

33 ТОВНЕЙ ДЕРБЕНД

Туь эдей пуьрсире эз ме,
Коминжигеиге ватан ме.
Гушдор гуюм эри туь ме,
Дусде хьэрмэхь эн сибири.

Э дур, э дур э бел дсгъгьо,
Э глэрелугъ онгур богъгьо,
Э сер ранглуьле сумогъгьо,
Поисди Дербенд, Ватан ме.

Хьофд кучею дуз дегешдет,
Эз зевер ю гъэлей пулат,
Минореюш гьисд глэлемет,
Ижиреи Дербенд, шегьер ме.

Э унжиге ме шир хурдем,
Вороморем, мэглини хундем,
Эз унжо гъувот вегуьрдем,
Дербенд гьисди муьгъбет дуьл ме.

Биней дуьл ме унжигеи,
Бэхд эн руз ме унжигеи,

Нергуыз ёрме унжигеи,
Нирав Дербенд гыич эз ёр ме.

Оморенуът гьеминойгьо
Э унжо кервуй гемигьо,
Гъуногъ унжо гьисд дусд дуьлгьо,
Ижиреи Дербенд, шегьер ме.

Повгьою гьисд хиник—ширин,
Зар гуьрде у э сегьери,
Бодон доргьош унжо вери,
Ижиреи Дербенд, ватан ме.

Унжо хэлгъгьо дусдгьойменуът,
Угьо э дуьл ме зигьисденуът,
Хун мере гье герм сохденуът,
Ижиреи Дербенд, шегьер ме.

ХЫЗГЪИЕН ЭМИ*)

ХЭБЕРДОР БОШИТ

Хэбердор бошит бирору,
Эвел рузгьойму чуйтар бу?
Эз хьэйвугьо те инсоногоь,
Хьэйву эз нисон зевер бу.

Ленин э дуйниёгь омо,
Ди зулуме э инсонгьо,
Дарафд э гъэвл эн инсонгьо,
Эгъуэлю омбор зиёд бу.

Офд эй хуыште хьовиргьоре,
До меслэхьэт ёзугьгьоре,
Эй вир сохде хунхургьоре,
Эри фэхьлегьо азади бу.

Ежире миноре вокурд,
Хунхургьоре э чол декуьрд,
Эри косибгьо рэхь вокурд,
Эри гьемей гьуьлом азади бу.

*) Хьызгъией Эми (Дадашев)— шогьир—овосунечи хэлгъи, хьэсуьл омор э дигь Нуьгди, район Дербенд э 1854 сал, муьрди э 1944 сал.

Гофгьой эн Хьизгьией Эми,
Феригъэти сохугу Ленин,
Зигьо хьовир иму Сталин,
Эри гьемей глүьлом азади бу!

РЭХЪ ЛЕНИН ВЕ СТАЛИН

Эз तरीки те तरीки
Кор мисохдим эри глоширгьо.
Ни винирим е руз ники,
Дердлуь ве тэхьл буьруьт дуьлгьо.

Богъ ве зими эн глошир бу,
Микеширим иму дерд, огъ,
Жофоймуре миранжунд у,
Кеф хьэз мисохд э дуьнийгъ.

Омо Ленин ве Сталин
Бэхд овурд эри эн инсон,
Бисдо деврон эн васали,
Богъ ве зими до гуьл гуьлшон.

Гьони богъгьо эн имуни,
Чуьн е кифлет дусдим иму,
Эз дуьлгьо шор, мозоллуьним,
Очугъи рэхъ э пушойму.

Ве у рэхъэ чуьшмей Ленин,
Чуьшмей Сталин товуш сохде,
Эз гьемей эшгъ кор сохденим,
Э коммунизм эри рафде.

КОЛХОЗ Э НУМ КАГАНОВИЧ

Барасигьой колхоз Кагановиче
Мере гуфдире воисде,
Колхозникгьою э зарбевоз коргьоре
Хуб бегьем сохде.

Колхозгьойгеш угьоре хуно
Бире воисде,
Гофгьой хьовир Сталине
Эри бегьем сохде.

Гьемешу усдоют э гьеме коргьо,
Гьем эри богьгьо, гьем эри зимигьо,
Желдуьт омбор эри зере гьэлемгьо,
Дореи гьэрд государствореш
Дир нисе сохде.

Стахановчигьо — пушогердгьо
Гьисдуьт инжо
эз зенгьо, мердгьо—,
Угьо гьисдуьт муьхькеме десде,
Э гоф еки гьеме хьозур поисде.

Коммунистгъо, комсомолгъо дери э ишу,
Гъувот дори имуре хубе нишонгъошу,
Сернуьш колхоз лап разини эз ишу,
Рэхъбери колхозе дуз ве хуб сохде.

ЭРИ ЧУПОНГЬО

Эвел чупонгьо эсер догъгьо
Усол дуланмиш биренбуъруът,
Эзир булут, эсер сенгъгьо
Омбор глэзиет кеширенбуъруът.

Руз эсер догъ, бу э ишу гуж,
Е шоре руз нисдиренбуъруът,
Э торики э гъэд гъуъруъж,
Турохэш нис векенденбуъруът.

Гъич зиндегунишу небу,
Шев, руз э торики добу,
Эз дуънийгъ хэбер небу,
Э келе зэхъмет дебуъруът.

Девр совети оморенге,
Чум чупонгьо товуш дуъруът,
Шев ишу э руз чарусде,
Э эйдунлугъи ведиреморуът.

БУЫЛДУЫР

Эй гъэмсуьзе шоре буылдуыр,
Дусд эн офто нен гъуьзуьргуьл,
Чуь ширин очугъ бири дуьл,
Э и васали гъуьзуьргуьл.

Туь нишони эй севгилгьо,
Тож эн гуьлгьо, беневшегьо,
Хун гъери ебо жон буылдуыр,
Эй рэхъэти соймиш дуьлгьо.

Гуьл не суьмбуьл вараюсдет,
Буй берекет зиёд сохдет,
Хун гъери ебо жон буылдуыр,
Э шон мозол эн инсонет.

Шорбош, шорбош ошугъ буылдуыр,
Саз эн васал, мэгIни эн гуьл,
Эз ело чире рихьон, суьмбуьл,
Эз ело шори деки э дуьл.

РЭХЬЭМИЙ РҮВИНОВ

ФУРМУШ НЕБИРЕНИЕ ЛЕНИН

Эри дануьсде томгьой туьре
Гьемише хьэсретуьм.
Те не дануьм жуьмлегьой туьре
Ме не динж, не рэхьэтуьм.

Муьгьбет келмегьой туь
Пуруьт э гьэд дуьл ме.
Гилмлуьни у, варавгьо
Э у метребе, суьлме.

Хушбэхдлуьни у,
Э ёгьине метлеб хуьшде расуь,
Тониш бу э гилм туьревоз
Хуну, дану, варасуь.

Туь зиндеи э глэрейму,
Зурбое вомухдегор!
Биёвгьо хушбэхдире
Пушоте, эз дур дирегор.

Дор эн гилм туь бегьерлуьни
Гьер лэглэе, гьер сэглэт,

Туй зурбое рэхьбер, Ленин,
Хис сокит, динж рэхьэт.

Э товуше, дузе рэхь туй
Эз бесхуни э бесхуни,
Имуре эдей бердени,
Э гуьлшоне зиндегуни
Дусд туй, буьзуьрге Сталин.

„ДАШКЕСЕН“

Нум „Дашкесен“ глэмел омори эз же?
Эз шегьер Кировабад, куьгъне Генже.
Чуьл пенж километр бирени дури,
Э глэрелугъ куьгъне догъ—дохьори,
Дуь куьгъне лап гъэдимие дигъ гъисди,
Зэхьмет, рэхъ юре гуфдирени нисди:
Э глэрей ве глэрелугъ тике дохьоргъо,
Тенге жилгъэ ве дере тепеигъо.

Ини нум энугъ дигъбон „Дашкесени“.
Гьони эз дургъо у ве ди бирени.
Пушотегъо, э гъэдимие девргъо,
Зигъисдет усдогъо сенгъ буррагоргъо.
Эз догъгъой мармардаши гъемише,
Сенгъбури бири эришу пише.
Гьечи глэмел омори нум Дашкесен,
Нум раче дигъ, изму мэгъдон „Дашкесен“.

Эз дигъ эн Дашкесен е кем э дури,
Келе мэгъдон, гьову ве муьс офд омори.
Гьову ве муьс инжо лап гъэдерсуьзи,
Шуморуш тонгъой энугъо эхирсуьзи.

Э тозе план пенжсали Сталини,
Мэҥдон Дашкесен коре сер гуьрденини.
У гьисди еки эз вокурдеигьо,
Келе бине ве оводунеигьо.

Мэҥдон э кор дешенде мйёв,
У дуьгьо гьову хьэл сохде мйёв
Э незники Тифлис, пойхэнд Грузия,
Завод металлурги Закавказия.
Улкей советимуре, Дашкесен, имиди,
Сал ю ченд миллион тонн муьс, гьову миди,
Эз станци Гушгу э дуразе состав
Муравт угьо э гьерлой глэзизе ватан.

ДУЪ ХУНДЕГОР

Чуькле Мише гъемише
Омо э хунде,
Келе Нергуьз шев не руз
Не бу э фикир хунде.

Мише эз гъеме пушо
Э класс диromo,
Оммо Нергуьз руз бе руз
Эз гъеме дир омо.

Эз Мише кор вегуьрд
Серэхь ве Ногломо,
Нергуьз тум фурухд,
Хундеи нэгл омо.

Мише хунд, хунд варафд
Пилокон, пилокон,
Нергуьзле э шуьвер рафд
Э дигьбон Билоко.

Мише изму духдири
Э дигьбон Нухай,

Нергуыз—десхэтсуыз
Муьхшуьли э кор хуней.

Туьш бош э гьенг Мише
Ой, глэзизе хундегор!
Гуш вени гьемише
Э эдеб вомухдегор!

Э песой хундеи
Гьемише бура ве рас!
Бинегьой эн гилме
Хун, дан, хуб варас!

Хун, хун, гьегене хун!
Гуфдири рэхьбер Ленин,
Лоигъ бош э деврон
Эн буьзуьрге Сталин!

МАРШ ПИОНЕРИ

Еки, дуьдуь, сесе,
Мемун песо,
Тик ги десе,
Оф хьэвесе.

Воку дере, дору дара,
Дан хундере, гьер тегьере.
Мемун надан, гьер коре дан.
Э гьенг той туш, хуб хун дан туш

Э вэхд хунде
Гьич небоде,
Сохи вози,
Руз дурази.

Бошгу чум туь э нубой туь,
Фикиргьой туь э хундей туь.
Эгъуьлменд бош, зирекменд бош!
Э рэхь Ленин гъуьнерменд бош!

ГЕДЕЛЕЙ КИШИ

Геделей Киши вегуьрд нохуши,
Руй юш вамаси, э хьэлов хиси.

Рузиш гье дегешд, э куче не гешд.
Ченд руз гIэиле не бисдо чоре.

Сэхд бире бэгъде э хэъл геде
Бисдорут гьемеш: кифлет эн хунеш,
Хьовиргьой Кишиш, гьовум не гьуншиш,
ГIэмле, зэгIэмлеш ве холу холеш.

Холей Зулпошу мугу эз ишу:
Гьич мегирист, ногьогъ метерсит.
Гьелем гIэили, хови хэели,
Гьэлифо дири, zobу терсири.
Терсеш мегуьруь, нэхьсеш мегуьруь,
Эрэгъле миёв, хуб мубу мурав.

Холуй Мухоиал не бисдо гьонл,
Мугу: и коре, сэхде азара,

Питик не бире нес бире чоре.
Эри гьер азар, раби Илазар
Сохдени чоре, гьич не оmore.
Бурайт зутете, те эжой рафде,
Дит гъэгълеюреш, гуит овхьолеш,
Хъэйкел мисоху, э огъ мидуху,
Шидим мивруьхуь, е сер те Нуху.
Те руз чор шобот, мубу е бобот,
Те руз орине – э гъенг эвелине.

Лелей Овшолум – шуьвер Мошолум
Мугу, – хэлеф ме, гуш венит э ме!
У мерди мазар, раби Илазар,
Бокурди базар эри бедназар.

И гьерчуьш бири, эз терс омори,
Эз тобут муьрде офди и дерде.
Гереки зуте гьовре векенде,
Ссбэхъеле зури, зу эз сегъери,
Сес сох шомоше, нерав э више,
Бурав векенуь, сер хъэрзо бинуь
Гьоврей Ёилгьоре, у мегъ муьрдгьоре.
Гье эз у рузи и гъаил песн.
Руй юш дегнши, сес – юш ёвоши...

Телмид школа, шини овхьоле,
Мугу эз леле ве холу – холе:
Гофгьошму гьеме дарафд э гуш ме,
Изму гуш венит, гоф мерс шинит;

Сохдегор чоре, лап хуби коре,
Мисоху зуте эрнлей хуьшде,

Зиёди мундге эри кесиге.
Терс вегие зен не соху жозен,
Эри шидимгьой чарусде чумгьой
Эн духдер хуьшде, насдегьо гешде?

Дануьге раби, чорей табиби,
Мисоху ёзи эри монгъузи
Геделей хуьшде, дану хуб нуьшде.

Надан мебошит, э гоф денишит,
Биёрит духдир, небу сохит дир!

ШУҮМШУҮН САФАНОВ

ШЕТИИА АБРАМОВ

Эй туь, игид, хунденим мэґнире,
Дуьлшор бирейм нум туьре шинире.
Не терсире рафдей эсер дуьшменгьо,
Ватане дошдей туь шевгьо рузгьо.

Ой игид гӀэтоши,
Нишоней диршоши,
Гьирмиш сохдей дуьшмере,
Азад сохдей улкере.

Гуфдирей туь: „мурам те хун беисде,
Мидарам э женггьо те дуьл ме поисде.
ГӀажел ме омоге муьмуьруьм, гьелбет,
Оммо ни муьруь Ватан ме—муьгьбет.

Ватан бӕхд мени—гӀэзизи мени,
Муьдуьм жун мереш—у номус мени.
Оммо нигьуьлуьм гьич е дуьшмере
Хуьрд соху раче богъ—ватан мере.“

Эри эн Ватан поисдей гъэлхэнд,
Шетиил Абрамов – игид эз Дербенд,
Гъемише э дуьлгьойму дери нум туь,
Бигьил тов дуь астарай суьрхи э синей туь!

Э ДИГЬБОН КОЗИНО

Дигьбон Козино мунди едигор,
Инжо хисири глэзиз дуьл иму,
Э инжигси гъоврей эн бирор,
Комики дошди
Ватане эйму.

Дигьбон Козино фурмуш нисоху
Мардахаева — кук Дагестане,
Сад фашистгъоре куьшди инжо у,
Эри эн ватан
Дори юш жуне.

Довго варасди, дуьшмере куьшдейм,
Ватан зиёдтеш шоригъо дири;
Дигьбон Козинош рач вараюсде
Зиёдтеш бэхдлуь,
Гуьлшонлуь бири.

Оммо э унжо игиде танкист
Хисири рэхьэт э гъэриш гуьлгъо,
Э глүьзет энун хунденуьт мэглин
Эз лүьгегъой дор
Шейде буьлбуьлгъо.

ЭРИ БИРОР

Эй туь когъоз нуьвуьсденуьм,
Согъи туьре ме хосденуьм,
Зу расуьгу э туь хэбер,
Ве дусдиге глэзиз хэгъер.

Туь игиде аслан,
Сигъде кук Дагестан,
Туь гъич нетерсире,
Дошдей ватан советире.

Э мейдуй женг игид бирей,
Туь э дуьшме рэхьм небердей,
Нум туьреш рач гъеме дусдгъо
Гуьзет сохде э гьерлогъо.

Эри келе игиди туь
Дори орден эн Лениниш,
Дор зиёдтеш ватане туь,
Игид деврон Сталини.

Отпуск доре сэглэт туьре,
Биё э дигъ дедеитуь,
Сэхд э гуьзет гъисдгъо хэгъер,
Лап шор муьу диеш эз туь.

МЭГНИ КОМБАЙНЕР

Мэгни мере ме хосденуым,
Зими мере дурунденуым,
Пуч не сохде мечуьнуым ме
Буле бегьер эй ватан ме.

Рач расирет зимигойму,
Мозоллуьнуьт хориггойму,
Дурун машин зури—зури,
Мэгниш хуним шори—шори.

Гьуьнер мере э хэлгь бурмун,
Парзе дусд ме, зубош дурун,
Бигьил ватан эн уьроми
Гьобул соху нун гендуьми.

Нуьшдем ме рач э сер машин,
Хунденуым ме мэгни „лацин“
Товуш доре чуйтам шэглмгьо
Эдет рихде кегьробогьо.

Дурун машин зури—зури,
Мэгниш хуним шори—шори,
Бигьил кифлет советиму
Хуру зерде нун гендуьми.

ДУХДЕРГЬОЙ ДАГЕСТАНИ

Чуьн гуьлгьой васали э дор,
Рачит духдERGЬОЙ Дагестани,
Рузгьо эришму бири шор,
Меш эришму хунденуьм мэг'ни.

Чуь гуьзели Дагестан,
Раче куьнж богъ ватан,
Эз гьерло гуьл дори,
ДухдERGЬОЮШ лап шори.

Э гьер коргьо рач жофoшму
Дорени гуьзет эри ватан,
Хосденуьм бошит диеш ишму
Бэхдлуь эз-дуьл, э кор аслан.

БУЪЗУЪРГЕ ПЛАН

Буъзуърге план-чоримуън пенжсали,
Зиндегунире сохдени шор-васали,
Зиндегунире сохдени соф ве хушбэхд,
Зиндегуни не ватан дуст бире гьер вэхд.

ТэгIрифменди ки бириге эри ватан э женггьо,
Езугъи ки гIуьмуьре гировундге э тэхьно,
Мозоллуьни ки метлеб эдуьл дери зигъисдге,
Зигъисде гьинорменд пушово рафдге.

Эзи план дуьгьо фирогъу биренуьт,
Эгъуьл ве гъувот зиёд биренуьт,
Мируьхуьт нуькерегьо шив зере,
Мозоллуь мибошут дуьлгьо шор бире.

Зиндегуни э зар мубу реч геймиш,
Зиндегуни руз беруз мубу яратмиш,
Эзи план хоригьо э гуьл чарусде,
Мержгьо, зимигьо чуьн гIэруьс вараисде.

Эзи план ферзендгьо артмиш мибошут,
Дедегьо хэндуьсде шори мисохут,

Эзи план гъувот мидиров э гъуалгъо,
Диеш хуб мухуну мэгӀнире буьлдургъо.

Ме рачи васале э сине дебердем,
Ме буьтуьн чуьшмере э дуьл дорундем,
Ме эдем пушово э вожевоз рафде,
Ме эдем э хуней коммунизм да рафде.

О, гӀезизе дусде хӀалгъгъой ватани,
Бегъем сохим зу план Сталинире,
Эз гъариш эн дуьл хундснуйм ме мӀгӀни,
ТӀгӀриф дорснуйм кукъгъой игидире.

Э ГҮҮЗЕТ ИГИДГҮО

Э гүүзет игидгүой вилеет совет
Хунденуым мэгһнире,
Дуьшмере угьо хуьрд сохдет,
Гуьнжундет жофоре,
Жоборде кукгьо, э гьер мейдуй кор
Бараси бурмундет,
Эз тугьуым хори, те гъэд булутгьо,
Илчигьо вокурдет.

Вилеет расде жофо,
Гуьнжунди шоре рузгьо,
Э гьерло эдей дорени гуьл,
Хундени шоре буьлдуьр
Мэгһнире эз кон эн дуьл.

Сигьде кукгьой эн вилеет совет
Гьинор бурмундет,
Э келе женггьо журеш эй доре
Гьич не терсирет,
Зенгьо, духдERGьош эз гьемей хьэвес
Шевгьо ве рузгьо
Корсохдет, не норе карасди эз дес
Э заводгьо, колхозгьо.

Вилеет расде жофо,
Гуьнжунди шоре рузгьо,
Э гьерло дорени гуьл,
Хундени шоре буьлдуьр
МэгӀнире эз кон эн дуьл.

Э дуьл гьер корсох дери е метлеб,
Эй ватан игид бу,
Гуьрде гӀӀлем жофо ве дусдире
Гье э пушо добу,
Ве эзир чуьшмей Сталин бебе
Деш вуьнуьт шори,
Вокунут зурбое буьзуьрге девре —
Коммунизм э хори.

РЭХЬБЕР ВИЛЕЕТ

У тиконауыгъ, гъумлугъ бугъо муылакго,
Э магӀдон эн культури чарусди,
Бороморет унжэ рач фабрикго,
Э нум туь дусде улкей Совети.

Хунденим хор
Эри туь рэхьбер жофокешго,
Пэвиз эн ватан
Азаде жофо,
Гуылшоне деврон
Хуыром ве софо.

Э гьер тараф азаде вилеет
Бирор бирет хэлгъ эн гьер миллет,
Вокурдет завод, колхоз, буругъ, шахт,
Руз жофокешго бири хушбэхд.

Инсон ватан ме гуыл васалини,
Вегуырдет тербией Ленини,
Гъэроул серхъэд гъисд кук пулати,
Э игидиревоз муыхкем поисди.

Э корхонегъо э мердгьоревоз,
Зенгъош корсохденуыт э эшгъэвоз,

Варасире сур гьер жуър машине
Э кор бурмунденуът нишоне.

Рэхьбер вилеет—сигъде кук жофо,
Дорейгьо уьшуьгъ, бэхд, софо,
Берденигьо туь э рэхь Ленини,
Рузгьойму Сталин, э нум туьни.

Хунденим хор
Эри туь рэхьбер жофокешгьо,
Гпэзиз эн ватан
Азаде жофо,
Гуьлшоне деврон
Хуьром ве ссфо.

МЕТАЛЕБ РАСДИ

Гьер инсон вилеет иму хьозури изму,
Эри доре жун хуьшдереш эй ватан иму,
Метлеб иму-метлеб расдини,
Рэхь иму гьисди

Буьзуьрге рэхь Ленини.

Э гьисмет эн ватан дери бэхд — мозол,
Эй рүхунде э сер дуьшме гїэтош ве зовол.
Эри зигьисде саламет, динж, азад, рэхьэт,
Муьхькем поисдейм,

Иму э серхьэд.

Имуре дори зурбоє тербие
Вождь иму, сигьде рэхьбер, гїэзизе партия,
Имуре дори у сэхде дуьл пулати,
Гьувот имуреш,

бисд гьэде сохди.

Зу э сер бегьем миїв нике метлеб шогьир,
Диеш гуьл муьдуь хори, тозе мубу эвир,
Очугь ведини у метлеб расдиму,
Не терсире эз чєтини

Гьє пушово мурайм иму.

БУЪЗУЪРГЕ УЧИТЕЛЬ

Гурунде хэбер сохд гуйге кефсуъз,
Гуърде сере гъуз мундум ме гофсуъз,
Кейки шинируъм бирден хэбере;
Буъзуърге учитель муърди гуфдире.

Гуйге эри ме бисдо तरीки,
Чуъшмеш гуйге очугъ ве́ди небисдо.
Эри буъзуърге кук ватан, Горький,
Гъемей вилест и руз э ёс офдо.

Туъ бирей Горький, э гоф чуън заргер,
Тэґрифи кум туъ сараф – сарафгъо.
Чуъл томгъой туъре мигирим э зар,
Пуъзетлуъни туъ э гьер тарафгъо.

Эз кор нипою туъ доре гъэлем,
Кукгъой туъ гьер руз биренуът муъхъкем,
У гъэлем туъ гъисд Эй дуъшме чуън штык,
Эдес гьер игид Шогъир – большевик.

ЕШУГИО ИЛЪЯГУЕВ

БУЪЗУЪРГЕ СТАЛАН

Азаде, хуьrome
Деврон эн ватан,
Вараюсди э товуш
Чуьшмей туь бебе,
Туьни шориму,
Гъувот ве муьгъбет,
Туь гъисди эриму
Имид ве гъуьзет.

Туь дорей имуре
И рузгъой эн шори,
Э зурбое женгъо
Нисд сохдей дуьшменгъоре,
Негъишдей эриму
Бу зулмет э хори,
Овурдей эриму
Бэхдлуье рузгъоре.

Гпәлем туьре гуьрде
Гъе мурайм пушово,
Э гъуьзет туь диеш
Хуб кор мисохим,

Мизеним рекордгъо,
Э фабрик, колхозгъо,
Плангъой туьре хуб
Гъе бегъем мисохим!

Хунденим эй туь мэҕни
Буьзуьрге Сталин,
Эзи гъуьндуьре
Догъгъой Дагестан,
Эдете хунденуьт
Буьлбуьлгъой васалиш,
Гъемишелуьг нум туьре
Пуьзет сохде э ватан.

ЧУЪШМЕЕ КОНСТИТУЦИЯ

Э и руз гӀәлемгъо миваравт
Тик э гуьг,
Медировт игидгъо-жонлуьгъо
Согъ-уьлуьг,
Нум туьре гуьрде расде кукгъой
Девр хоси,
Расирейм гуфдире
Э шоре бараси.
Э десгъо дебире
муьхъкеме карасди,
Мухунут мӀгӀнире
гъемешу эй расди,
Бироргъой ватани мугуют:
„Дусд, дес ди,
Э и руз бебе эриму
Гъонун нуьвуйсди“.
Э гъово пенж куьнже
Астара руьгъ-руьгъи,
Гьер тараф ватане
Дорени уьшуьгъи,
Ферзендгъой ватаниш
Хуб бирет пулати,

Э раггьош жесдени
Тозе хун азади.
Тозе тум кошдей туь
Рач э келе богъ,
Товгьой заводгьош
Варафдет те догъ,
Ниетгьой Ленина
Э жиге овурде,
Туь эйму хушбэхде
Деврон вокурдей.

ЭЗ ДУРИ ЭРИ БАТАН

Э глэрей гьуьндуьре
Догъгъьй Югославия,
Эжеки и келе довгго
Мере овурди,
Нуьвуьсденуьм эз дуьл
Эри ватан Россия,
Эжеки бисд пенж сал
Дошде келе сохди.

Гье эзу руз гьовкендки
Э сер иму фашистгьо,
Моч сохде туьре сэхд,
Туфенге вегуьрде,
Рафдуьм туьре эй дошде
Дедей игидгьо,
Женг бердуьм
Эз гоф туь невадарафде.

Дур нисди гьонилей
Эз иму сие Берлин,
Лов сохде у лулай
Маргьоре, муькуьшим,

Э гъугъ эн рейхстаг
Гэлемэ мидезеним,
Туь Ватан—дедей ме
Хош нефес мокоши.

Ченгъэдеш гъисдуьмге
Э дури ме эз туь,
Оммо эз дуьл лап куьндуьм,
Севгиле ватан ме,
Гье ини, гъэрол
Нис гуьрднуьм эз туь,
Воисдени зу бесхун доре
Парзenuьм эки туь ме...

КАВКАЗ МЕ

Чуь рач гьисд догъгьой туь
О, Кавказ гӀэзизи,
Э ишу вараюсдет
Шегъергьо, дигъбонгьо,
Э ковре ранг гьово
ГӀалем эн гьирмизи
Тов доре, дусдире
Фуьрсори э гьерло.

Гьонилей шор бирет
Кукгьой туь о, Кавказ,
Зенгьо, духдергьош
Азадуьт гьемишелуьг,
Угьо кор сохденуьт
Э фабрик, э колхоз,
Хунденуьт э курсгьо,
Э Вузгьош лап эшгьлуь.

Хьозури гьер кук туь
Ватане эй дошде,
Вегуьрде туфенге,
Э кул гӀэсб венуьшде,

Игидуът э жофош,
Пушово рафденуът,
Ватане руз бе руз
Гуъзетлуъ сохденуът.

Хосденуъм ме туьре
Гӕзизе Кавказ ме,
Хунденуъм эри туъ
Эз гъэд дуъл ме мӕгӕни;
Зиӕдтеш гуъл ди, туъ,
Эзир тозе чуйшме,
Чуйшмей эн Ленини,
Дусди Сталини!

ЭРИ ПИОНЕР

Яравуьши доргьой мейвои
Э богъгьо богъчегьой совети,
Пионер, у хьэзи эри туь,
Кумеки эй сохде э у туь.

Савзегьо, суьмбуьлгьо тик бире
Сэхд гузет сохденуьт ишмуре,
Кей миёв пионер глэзизи,
Дусдкоргьой тэхуьлгьой колхози.

Нуьгьрее тозе глов э чойгьо,
Чуме рэхь гузетуьт эишму,
Эй рафде э унжо э лагерь,
Эй шушде тенгьоре Пионер.

Сигъ бире рач доргьо поисдет
Серине ворвори эй доре,
Кей миёв э инжо э лагерь,
Экишу десдегьой пионер?

Кешире жофоре эй хурде,
Бурмунит желдире э васал,
Барасиш бурмунит э улке,
Желд бсшит э хундеш сал-бесал!

3 ЛАГЕРЬ ЖУН СОГЪИ

Ригагъгой чуышме рихде э хори
Расирени э жендекъошму,
Э гъэд дуьлгъо жесдени шори,
Рафденит э лагерь, рэхь ник ишму.

Гуьл дор, дуьл шор,
Лал шорут дуьлгъо гъонилей,
Сигъи жергегъо,
Галстук э герде,
Хьэзе рузгъо – рузгъой гъоми,
Рэхь ник пионер,
Бура туь э лагерь.

Бурайт э лагерь, мэгӀдон жунсогъи,
Зенит унжиге рач палаткагъо,
Гуьл дит зиѣдтеш чун гуьлгъой богъи,
Шурит тенгъореш э раче гӀовгъо.

Э доргъо зенит эй гъуш гъэфесгъо,
Жегъит ворилей, сохит возигъо,
Хунит мэгӀнире эри бебе Сталин,
Шоре гӀэили ишмуре доригъо.

СИЮН ИЗГИЯЕВ

В А С А Л

Шогъвор васал,
туь зере пар
Герд э гъемей ватан шори,
Геймиш гъисдгьо
э суьрх ве зар,
Азад гъисдго келе хори.

Хун туь мэгъни, диеш ди гуьл,
Биёр мозол эри эн дуьл,
Жофо гъисди гъуьзет иму,
~~Коммунизма~~ — метлеб иму.

Ширини туь эй инсонгьо,
Э буьлдуьргьо руьхь дешенде,
Э туь дери дуь мигъидгьо;
Мигъид эн Май ве ~~Победа~~.

Туьре васал дусд хосденим,
Туь гъисд тэгърифи жогъилгьо,
Е сэгълэтеш пуч не сохде
Кор сохденуьт колхозникгьо.

Шогъвор васал, зере туь пар
Герд э гъемей ватан шори,
Геймиш гъисдгьо э суьрх ве зар,
Азад гъисдгьо келе хори.

ПЕНЖ САЛИ СТАЛИНИ

Пенж салигьой Сталини
Гъувот доре
хэлгъгьоймуре,
Эзир глэлем луынг нореним,
Зиёд сохде
девлет имуре.

Чугун, пулат пенж салиму,
Бисдо сэхде срэгъ иму,
Э у салгьой келе довгъо,
Зерим эз сер эн фашистгьо.

Игиде кукгьой ватани
Э динже жофо вогошде,
Диеш желдлуь кор сохденим,
Эри диеш хуб зигьисде.

Иму дусдгьо-сэхиб улке
Кумек бире дуь э еки,
Зиёдтеш мибошим муьхькем
Эзир глэлем большевики.

Мокуним тозе заводгьо,
Тозе богъгьо ве мэгдонгьо,
Гье пушгьо мурайм иму,
Э коммунизм—метлеб иму.

ЭРИ КОЛХОЗНИКГЬО

Ки нисоху хьээ эз ишму,
Эз хушбэхде зиндегуни,
Э гьэд кориш сифетгьсшму
Гьемише шор мозоллуни.

Изму диетеш зиёде
Кор колхозе муьхькем дорит,
Э гьер бригад бэхьсиш гуьрде,
Кор колхозе пушо берит.

Дузи дусде колхозникгьо;
„Жофосуьз гьич софо нибу“
Э вэхд довглой эн чор сали
Жофошму келе кумеки бу.

Изму диеш пушо бурайм,
Эзир глэлем эн бесхуни,
Бегьем сохим плангьоре,
Диеш бу були-фуругьуни!

ГЪЭЛХЭНД ВИЛЕЕТ

Шев торики,
гъово хиник,
Кулок зере сутержемлуь,
Гъэлхэнд ватан—
пограничник,
Э гъэд зуьгIбеш гъисд довомлуь.

У тигъэтлуь э гъэд више,
Гуш дошдени гьер сесгьоре,
Хьозур бире у гъемише
Эри куьше дуьшменгьоре.

Пограничник гъисди гъэрхунд
Э пушой гIэзизие Ватан,
Жофоймуре у гъэроул
Сохде шев-руз тегьер аслан.

Чингьой энү сечмишлуьни,
Гъисди э ранг савзей васал,
Э гъэд дусдгьо тэгIрифлуьни,
Нум эн пограничник-аслан.

Нуьвуьсденуьм дестоне ме,
Эри кукгьой Сталини,
Э жергешу сес мэґни ме,
Тегьер гылинж гъувотлуьни.

ЗРИ ОКТЯБРЬ

Си сал пушо туь Октябрь,
Зэхме эз хэлгь сохди туь вир,
Сие деврон бисдо нисд-вир,
Россия азад бисдо-Октябрь.
И руз эйму гьисди миглид,
Э дуьлгьойму дошденим сигьд,
Э туь бемзер гьони миглид
Нуьгьимуьн Май гьисд-Октябрь.
Шаздегь хунче вараюсде,
Глэлем туьре пушо берде,
И руз миглид шогьир хунде,
Рачи гоф ме туьни-Октябрь.
Сталин вождь-бебей иму
Рэхьбер ватан буьзуьрг иму,
Эзир глэлем бесхуниму
Э коммунизм берде, Октябрь.

ЮШВЭГІ ЗАХАҢОВ

ТАНКИСТ МЕРДЭХАЕВ

Гьинорлуье кук эн ватан,
Ферзенд гуьлшоне Дагестан,
Туь э гьовхо бирей жоборд,
Дуьшмере сохдей борде – борд.

Дусде хьэрмэхь, Александр,
Венуьште э танк игиди,
Тегьер аслан пушо рафдай,
Эз туп ве боб не терсирей!

Эй туь гьуьзет гьуфдиреним,
Гуьзеле танкист Сталини,
Гьовхобер довглой азади,
Эй хэлгь хуьште жоборд муьрди.

У чигьрет эз ёр ме нирав,
Э дуьл жовонгьо мидарав,
Э мэгIнигьо нум туь марав,
Игид, танкист Мердэхаев!

МУЫГЪБЕТ ВЕ БЕСХУНИ

Э гьержоиш рафди э ёр ме
Туьни,
Сиегь чумгьой туь
Гье э пушоймени,
Дошдем муьгъбете
Э гъэд эн дуьл ме,
Биё ёр, биё чумерэхь туьнуьм ме.
Гъэзиз гъуьмуьр ме, туь раче
Жейрон,
Туь гъисд гъувот ме
Игид эн ватан,
Дошдем муьгъбёте,
Э гъэд эн дуьл ме,
Биё ёр, биё чумерэхьтуьнуьм ме,
Оморем гуьзел ме эки туь
Гъони,
Бэхшиш овурдем эй туь—
Бесхуни,
Дошдем муьгъбете
Э гъэд эн дуьл ме,
Оморем—оморем эки туь ёр ме.

МЭГИНИ ЖОГЬИЛИ

Хушбуй рихьон эз богъ омо,
Вараюсдет гъуьзуьргуьалгъо,
Туь гьисд гуьзел эн гуьзелгъо,
Хосденуьм туьре
Ме эз дуьли жуни.

Гьердуьеки гьисдим гъушгъо,
Бэхдлуьни эриму рузгъо,
Сиегъ чумгъо, сиегъ гъошгъо,
Хосдекуьм туьре
Ме эз дуьли жуни.

Шори пур бири гъэд дуьалгъо,
Эйму хунденуьт буьлдуьргъо,
Хьэзи эри эн жогьилгъо,
Хосденуьм туьре
Ме эз дуьли жуни.

ЭРИ ДЕРБЕНД

Ой глэзизе Дербенд ме,
Тов доре туь э дуьл ме,
Эдем хунде е ченд бенд,
Эри туь, сигъде Дербенд.

Безетмишут кучегъо,
Шевгъ доренуьт богъчегъо,
Э туь хэлгъгъо шор бирет,
Э гъэл туьнуьм ме, Дербенд.

Гешдем ме гьер жигере,
Вихде вегуьрдем туьре,
Гуюм эйтуь расдире,
Мозол мени туь, Дербенд!

МЭГНИГЬОЙ ХЭЛГЭИ

СЕВГИЛЕ БАТАН

Э бухову бири беседе,
Гэрс чумгьой туь не поисде
Рихденбуьруйт, бири хэсде,
О, глэзизе келе ватан!..

Гирошд девргьо, глутьлом черх зе,
Немунд зулум, зулмет, жозе,
Бирей гьони чуйн суьрх тозе,
О, азаде шоре ватан!

Чигьрей туьре дошде э дуьл,
Корсохденим, диеш ди гуьл,
Эй туь мэгни хунде буьлдуьр,
О, буьзуьрге дусде ватан!

Ферзендгьой туь гье пушо мурав
Эзир глелем Ленин-Сталин,
Е гуьл туьреш нигьлим бурра
Е дуьшмереш, сигьде ватан!

ЭРИ СТАЛИН

Эй туь Сталин хунденуьм ме мэгIнире,
Туь свурдей эй косиогъо шорире,
Эз дес беггъо ведешендей хорире,
Ворлуь сохдей косибе могьлугъгъоре.

Зиндегуни дегич бири э иму,
Эз сал бесал зиёд бири молгьойму,
Гьемишелуьг лап шор бирет дуьлгьойму,
И рузгъоре туь овурдей эриму.

Эй туь Сталин эдет хунде могьлугъгъо,
Фэхьле, ранжбер, духдир, шогьир, чупонгъо,
Чуьнки эдет дураз бире рузгьойму,
Шоре рузгъо туь овурдей эриму.

Эй туь Сталин генеш мэгIни мухуним,
Диеш шорте рузгъо иму мивиним,
Чуьнки туьни бебе, гъувот гъулгьойму,
Чешмей мозол ве шори эн дуьлгьойму.

МЭГНИ ЖОВОНГО

Иму жовонго
 Омбор бирейм шор,
Эз товун Ленин
 Хунденим рач хор,
Зигьо чуьшмею,
 Товуш чумгьойму,
Согъ гердо Совет,
 Гъувот гъулгьойму.
Иму жовонго
 Омбор бирейм шор,
Эз товун Сталин
 Хунденим рач хор,
Зигьо гъуьнер ю,
 Э хун раггьойму,
Овурди шори эри рузгьойму.
Вокурди эйму
 Тозе заводгьо,
Вокурди эйму
 Гуьллауь колхозгьо,
Пурсохди уьшуьгъ
 Э хунегьойму,
Пур сохди мозол э синегьойму.

МЭГИНИ КОЛХОЗИ

Бу е вэхдгьо косиб бирим,
Э михьтожи нун дебирум.
Рихденбу глэрс, эрэгъ ве хун,
Эри офде е лугъэ нун.

Эри гъуллугъ сохде хори,
Омборе лешгьо офдори,
Рихденбу глэрс, эрэгъ ве хун,
Эри офде е лугъэ нун.

Эхэйр огъо мирафд тэхуъл,
Гирье мисохд гьер дерз суьмбуъл.
Рихденбу глэрс, эрэгъ ве хун,
Эри офде е лугъэ нун.

Омо Совет, омо шори,
Ранжбер бисдо сэхьиб хори.
Бирем изму ме лап рази,
Эз девр ворлуье колхози.

Э сер сэхьрогъой эн зими,
Гьырогъ асму до руьшуьми.

Бирем изму ме лап рази,
Эри девр ворлуье колхози.

Жофо бири кор эн глүзет,
Дори мере номус хьуьрмет.
Бирем изму ме лап рази,
Эз девр ворлуье колхози.

Ой туь вараюсде зими,
Ди улкере нун гендуьми.
Бирем изму ме лап рази,
Эз девр ворлуье колхози.

Буй ди, буй ди, ой раче гуьл,
Хэндегуьли пура суьмбуьл.
Бирем изму ме лап рази,
Эз девр ворлуье колхози.

Зиндегуни ворлуь бири,
Зиндегуни хуьром бири,
Бирем изму ме лап рази,
Эз девр ворлуье колхози.

ГУ ДУХДЕР Э МЕ

Муйгьой туь эжи духдер?
Муйгьой мере чуй сохде туь?
Сие эвруьшуьм дирейге,
Гье уре хунои эри туь.

Гьошгьой туь эжи духдер?
Гьошгьой мере чуй сохде туь?
Сие гьэлемме дирейге,
Гье уре хунои дри туь.

Чумгьой туь эжи духдер?
Чумгьой мере чуй сохде туь?
Гуьлей онгуре дирейге,
Гье уре хунои эри туь.

Гьутинегьой туь эжи духдер?
Гьутинегьой мере чуй сохде туь?
Гьирмизине сибе дирейге,
Гье уре хунои эри туь.

Ловгьой туь эжи духдер?
Ловгьой мере чуй сохде туь?

Гъирмизине бэглл дирейге,
Гье уре хунои эри туь.

Дендугьой туь эжи духдер?
Дендугьой мере чуй сохде туь?
Инжи могьи дирейге,
Гье уре хуной эри туь...

НЕНУЙ НЕНЕМ

Ненуй ненем, ширин балам,
Э гъэд богъгьой бэгIли, нори,
Э буьзуьрге шоре хори,
Туь мерой келе мибоши.

Ненуй ненем, ширин балам,
Э десгьо карасди вози,
Артмиш бире туь шор мози,
Шив доре келе мибоши.

Ненуй ненем, ширин балам,
Туь гуьл эн дор васалини,
Хурде шир туь аслаини,
Э рач Совет келе мибоши.

Ненуй ненем, ширин балам,
Э десдегьой пионери,
Э десгьо книггьо дери,
Э школа келе мибоши.

Ненуй ненем, ширин балам,
Комсомол муьдуь карасди,

Хунде э рэхь коммунисти,
Ленинчи келе мибоши.

Ненуй ненем, ширин балам,
Э жергей лешгер гъирмизи,
Гъэлхэнд ватан, дусд эн дузи,
Туй игид келе мибоши.

Ненуй ненем, ширин балам,
Келе фегъмгер, келе гилмдан,
Ферзэнд Ленин доре ватан,
Дусд жофо келе мибоши.

С Е Р Н О М Е

всег

ДАНИИЛ АТНИЛОВ

Глэзизе ватан	5
Эз дуьл хэлгъ	7
Нуьвуьсдем э дуьл	9
Куьнж ватани	11
Шовглой ме	13
Гу туь э у	15
Ху, дуьл глэтоши	17
Васал зиндегуни	19
Ме диренуьм	21
Эри Москов	23
Эри Дербенд ме	25
Жугьурун догъи	27
Ки мугую гьони	29
Зен жугьур догъи	31
Богъ колхози	33
Биё э ме, духдер	35
Дуь дерийгъ	37
Гоф эз товней Динор	39
Сер роман	47

МИШИ БАХШИЕВ

Глэзизе Сталин	55
Ме хосденуьм	57
Довгло сер гуьрденге	59
Довгло варасденге	60
Руз шори	61
Себгили	62
Сухде дигъ	64

Э хори Китай.	67
Нуькерей Ля-о-хе.	69
9 февраль 1947 сал	71
Эз зиндегуни Год.	73
ИСХЬОГЪ ХАНУХОВ	
Рапорт	77
Эри Дагестан	79
Стахановчи	81
Жофокеше деде	83
Зен догъи	85
Дуь девр	87
Себэхь	89
МОНУВЭХЬ ДАДАШЕВ	
Шагмелей Октябрь	91
Васал колхози	93
Кавказ	94
Май ме	96
Буьзуьрге богъбон	98
Мэглин эз товней ватан	100
Севгиле шогыр	102
Мэглин пушой миглиди	104
МЕРДЭХЭЙ ОБШОЛУМ	
Э гъэземет.	106
Э пушой диву	108
Согъбоши гуфдирен	110
Когъоз эз Сибирь	112
Эз товней Дербенд	114
ХЫЗГЪИЕЙ ЭМИ	
Хэбердор бошит	116
Рэхь Ленин ве Сталин	118
Колхоз энум Каганович	119
Эри чупонгъо	121
Буьладуьр	122
РЭХЬЭМИМ РУВИНОВ	
Фурмуш небирение Ленин	123
Дашкесен	125
Дуь хундегор	127
Марш пионери	129
Геделей киши.	130
ШУЬМШУЬН САФАНОВ	
Шетиал Абрамов	133
Э дигъбон Козино	135

Эри бирор	136
Мәғли ки комбайнёр	137
Духдергьой Дагестан	138
Буьзурге план	139
БОРИС ГАВРИЛОВ	
Э гьузет игидгьо	141
Рәхьбер вилеет	143
Метлеь расди	145
Буьзурге учитель	146
ЕШУГИО ИЛЪЯГУЕВ	
Буьзурге Сталин	147
Чуьшмее Конституция	149
Эз дури эри ватан	151
Кавказ ме	153
Эри пионер	155
Э лагерь жун согьи	156
СИЮН ИЗГИЯЕВ	
Васал	157
Пенж сали Сталини	159
Эри колхозникгьо	161
Гьәлхәнд вилеет	162
Эри Октябрь	164
ЮШВЭГИ ЗАХАРОВ	
Танкист Мардахаев	165
Муьгьбет ве бесхуни	166
Мәғли ки жогьили	167
Эри Дербенд	168
МӘГИНИГЬОЙ ХӘЛГЬИ	
Севгиле ватан	169
Эри Сталин	170
Мәғли ки жовонгьо	171
Мәғли ки колхози	172
Гу духдер э ме	174
Ненуй нем	176

Редактор РАЗИЛОВ Р.

Техредактор ПЕТРОВ Н.

Подписано к печати 24 октября 1947 г. Даггиз № 63
 СО 2561 объем 114₄ печ. лист тираж 1500 заказ № 1372

г. Дербент Гостипография № 3 Управление Издательств и Полиграфии

ТАТСКНЕ МОСТЫ

ТАТСКНЕ МОСТЫ

Эри бирор	136
Мәғһни комбайнёр	137
Духдергьой Дагестан	138
Буьзуьрге план	139
БОРИС ГАВРИЛОВ	
Э гһуьзет игидгьо	141
Рахьбер вилеет	143
Метлеь расди	145
Буьзуьрге учитель	146
ЕШУГЮ ИЛЪЯГУЕВ	
Буьзуьрге Сталин	147
Чуьшмее Конституция	149
Эз дури эри ватан	151
Кавказ ме	153
Эри пионер	155
Э лагерь жуи согьи	156
СИЮН ИЗГИЯЕВ	
Васал	157
Пенж сали Сталини	159
Эри колхозникгьо	161
Гьәлхәнд вилеет	162
Эри Октябрь	164
ЮШВӘГІ ЗАХАРОВ	
Танкист Мардахаев	165
Муьгьбет ве бесхуни	166
Мәғһни жогьили	167
Эри Дербенд	168
МӘГІНИГЬОЙ ХӘЛГЫ	
Севгиле ватан	169
Эри Сталин	170
Мәғһни жовонгьо	171
Мәғһни колхози	172
Гу духдер э ме	174
Неиуй немем	176

Редактор РАЗИЛОВ Р.

Техредактор ПЕТРОВ Н.

Подписано к печати 24 октября 1947 г. Даггиз № 63
 СО 2561 объем 11¼ печ.лист тираж 1500 заказ № 1372

г. Дербент Гостипография № 3 Управление Издательств и Полиграфии